

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
Session de 1934-1935		N° 192	
		SEANCE du 19 Juin 1935	VERGADERING van 19 Juni 1935
		Zittingsjaar 1934-1935	

PROJET DE LOI

approuvant la convention et les protocoles de la Conférence de la Haye 1930 pour la codification du droit international, en matière de nationalité.

EXPOSE DES MOTIFS

MADAME, MESSIEURS,

La Société des Nations, considérant qu'il importe pour le progrès de la justice et le maintien de la paix d'améliorer et de développer le droit international, a entrepris l'œuvre de poursuivre la codification progressive des grands principes de droit qui régissent les relations des peuples.

Sur la proposition de son comité d'experts, elle n'a pas hésité à porter ses premiers efforts sur le problème, si ardu, de la nationalité.

Le 13 mars 1930 se réunissait à La Haye la première conférence pour la codification du droit international, à laquelle participaient 46 nations.

Les travaux de cette conférence ont abouti à l'élaboration des actes suivants, dont nous vous proposons la ratification :

1° Convention concernant certaines questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité, adoptée par 40 délégations contre 1.

Pour être inscrit dans le corps de la convention, chaque article devait être admis par les 3/4 des votants. Les textes n'ayant recueilli l'approbation que de la moitié des votants ont été insérés dans des protocoles annexés à la convention ;

2° Protocole relatif aux obligations militaires dans certains cas de double nationalité, adopté par 33 voix contre 7 ;

3° Protocole spécial relatif à l'apatridie, adopté par 20 voix contre 11.

I. — CONVENTION PRINCIPALE.

Dès l'abord, il est apparu qu'il y avait une impossibilité absolue d'unifier les règles fondamentales concernant l'acquisition, la perte ou le recouvrement de la nationalité.

WETSONTWERP

tot goedkeuring van het verdrag en de protocollen van de Conferentie van 's Gravenhage 1930 voor de codificatie van het internationaal recht inzake nationaliteit.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

De Volkenbond, overwegende dat het voor de bevordering van het beleid van de justitie en de handhaving van den vrede van belang is het internationaal recht te verbeteren en te ontwikkelen, heeft een aanvang gemaakt met het werk geleidelijk de codificatie van de groote rechtsbeginselen, die de betrekkingen onder de volken regelen, door te voeren.

Op voorstel van zijn comité van deskundigen heeft de Volkenbond niet geaarzeld om, in de eerste plaats, te trachten het zoo lastig vraagstuk van de nationaliteit op te lossen.

Op 13 Maart 1930 vergaderde te 's Gravenhage de eerste conferentie voor de codificatie van het internationaal recht, aan dewelke 46 landen deelnamen.

De werkzaamheden van die conferentie hebben geleid tot het opmaken van de volgende akten, die wij U ter bekrachtiging voorleggen :

1° Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetconflicten inzake nationaliteit, goedgekeurd door 40 gevolmachtigde commissiën tegen 1.

Om in het verdrag zelf opgenomen te worden, moest ieder artikel door 3/4 der stemgerechtigden goedgekeurd worden. De teksten, die slechts door de helft der stemgerechtigden goedgekeurd werden, zijn opgenomen geworden in de aan het Verdrag gehechte protocollen ;

2° Protocol betreffende de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit, goedgekeurd met 33 stemmen tegen 7 ;

3° Bijzonder protocol betreffende de staatloosheid, goedgekeurd met 20 stemmen tegen 11.

I. — HOOFDVERDRAG.

Van den aanvang af, is het gebleken dat het volstrekt onmogelijk was in de grondregelen betreffende de verwerving, het verlies of de herkrijging van de nationaliteit

En effet pour chaque Etat, la nationalité constitue un problème essentiellement politique, parce qu'il intéresse au premier chef la vie de l'Etat au cours de tout son développement. La détermination des citoyens qui sont appelés à assurer la conservation et la continuité de l'Etat dépend nécessairement d'un ensemble de circonstances d'ordre interne, qui varient d'un Etat à l'autre, suivant qu'il s'agit par exemple de pays d'émigration ou d'immigration, de pays à population dense ou à population clairsemée. Aussi, l'article 1er consacre-t-il le droit souverain pour chaque Etat de déterminer quels sont ses nationaux, la législation de cet Etat devant être admise par les autres, pourvu qu'elle ne soit pas en opposition avec les conventions internationales, la coutume internationale et les principes généralement reconnus en matière de nationalité.

Si la convention n'énumère pas quels sont ces principes, c'est parce qu'il a été estimé que pareille énumération constitue un travail fort délicat, tous ces principes n'ayant pas la même importance, travail qui au surplus pouvait être incomplet. Du silence de la convention on ne peut conclure que ces principes n'existent pas, tout le monde connaît les principes basés sur le « *jus sanguinis* » et le « *jus soli* », tout le monde admet que la nationalité peut être acquise par un acte volontaire de nationalité, en général on admet le recouvrement de la nationalité, enfin, personne ne conteste que la nationalité peut se perdre. Ce qu'il n'était surtout pas possible de déterminer en des textes cristallisés, c'est l'ensemble des conditions auxquelles est subordonnée l'application de ces principes.

De l'article 1er il faut tirer la conséquence que le point de savoir si un individu possède telle ou telle nationalité doit nécessairement être résolu conformément à la législation de l'Etat en cause (article 2).

Puisque des individus peuvent posséder en même temps plusieurs nationalités, la convention établit certains principes qui règlent la situation de ces individus d'abord dans leurs relations avec les Etats dont ils sont à la fois les nationaux (art. 3 et 4), ensuite dans leurs relations avec un Etat-tiers (art. 5).

A ce dernier point de vue, il est admis que l'Etat-tiers doit traiter l'individu à nationalités multiples comme s'il n'en avait qu'une seule. Sous réserve des conventions et des règles de droit appliquées par lui en matière de statut personnel, l'Etat-tiers doit préférer parmi les nationalités possédées celle qui est doublée de la résidence habituelle et principale ou, à son défaut, la nationalité à laquelle l'individu se rattache le plus en fait, c'est-à-dire la nationalité qu'il pratique *effectivement* au détriment de la nationalité passive ou latente.

Les articles suivants de la convention tendent à lutter, dans la mesure du possible, d'une part contre l'apatridie, d'autre part contre la multi-patridie.

éénheid te brengen. Voor iederen Staat is de nationaliteit inderdaad een bij uitstek politiek vraagstuk, omdat het in de eerste plaats het leven van den Staat tijdens geheel den duur van zijn ontwikkeling aanbelangt. Het feit vast te stellen welke burgers geroepen zijn om voor het behoud en de continuïteit van den Staat te zorgen, hangt noodzakelijk af van een stel van omstandigheden van inwendigen aard, die van den eenen Staat tot den anderen verschillen naar gelang het bijvoorbeeld een land van uit- of inwijking, een dicht of dun bevolkt land geldt. Daarom wordt in artikel 1 voor iederen Staat het soevereine recht bevestigd om te bepalen wie zijn onderdanen zijn, terwijl de wetgeving van dien Staat door de andere Staten moet erkend worden, voor zoover zij althans niet in strijd is met de internationale verdragen, de internationale gewoonte en de algemeen erkende rechtsbeginselen terzake van nationaliteit.

Indien in het verdrag niet opgesomd wordt welke die beginselen zijn, dan is zulks het geval omdat men gemeen heeft dat dergelijke opsomming een uiterst kiesch werk is, daar al die beginselen niet hetzelfde belang hebben en dat dergelijk werk overigens onvolledig zou kunnen zijn. Maar uit het stilzwijgen van het verdrag moet niet besloten worden dat die beginselen niet bestaan, een ieder kent de beginselen gegrond op het « *jus sanguinis* » en het « *jus soli* », elkeen neemt aan dat de nationaliteit kan *verworven* worden door een vrijwillige daad van nationaliteit, over het algemeen neemt men de herkrijging van de nationaliteit aan; eindelijk betwist niemand dat de nationaliteit kan verloren worden. Niet mogelijk vooral was het in vaste teksten de gezamenlijke voorwaarden vast te leggen die voor de toepassing van die beginselen gelden.

Uit artikel 1 moet als gevolg worden afgeleid dat de vraag of een persoon die of die nationaliteit bezit, noodzakelijkerwijze moet opgelost worden, overeenkomstig de wetgeving van den betrokken Staat (art. 2).

Daar sommige personen te gelykertijd verschillende nationaliteiten kunnen bezitten bepaalt het verdrag sommige principes, die den toestand van die personen regelen, vooreerst in hun betrekkingen met de Staten welker landslieden zij tezelfdertijd zijn (art. 3 en 4), vervolgens in hun betrekkingen met een derden Staat (art. 5).

In dit laatste opzicht wordt aangenomen dat de derde Staat den persoon die twee of meer nationaliteiten bezit moet behandelen alsof hij er slechts een enkele had. Onder voorbehoud van de verdragen en rechtsregelen door dien Staat inzake personeel statuut toegepast, moet de derde Staat van de nationaliteiten welke die persoon bezit die erkennen die gesteund wordt door het gewoon en voornaamste verblijf, of bij gebrek daarvan: de nationaliteit waarvan de persoon feitelijk het meest gehecht is, het is te zeggen de nationaliteit die hij *daadwerkelijk* aankleeft zonder acht te slaan op de passieve of latente nationaliteit.

De volgende artikelen van het verdrag beoogen, in de maat van het mogelijke, aan den eenen kant de staatloosheid, aan den anderen kant de dubbele nationaliteit te bestrijden.

A. — *Apatridie.*

Les articles 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16 et 17 contiennent un ensemble de règles empêchant qu'en de nombreux cas un individu perde sa nationalité s'il n'en acquiert pas une autre. Si ces dispositions, qui ont une réelle importance pratique, ne résolvent pas l'intégralité du problème, et elles ne pouvaient y arriver, chaque Etat excipant du principe de sa souveraineté et de sa situation toute spéciale au point de vue politique ou démographique, les principes consacrés n'en constituent cependant pas moins un minimum fort appréciable de nature à réduire sensiblement les conflits négatifs de nationalité pouvant naître du manque d'harmonie entre les diverses législations nationales.

Sauf en ce qui concerne l'article 16, pour lequel les réserves permises par l'article 20 de la convention s'imposent en ce qui concerne les effets de la reconnaissance, ces articles concordent avec les dispositions de nos lois sur l'indigénat.

Les réserves dont il est question se justifient par les considérations suivantes :

Si l'enfant né en Belgique de parents légalement inconnus est Belge, il ne l'est que parce que sa filiation n'étant pas établie au regard de la loi, il est *présumé* être issu de parents belges. Par contre, dès que la filiation est déterminée par l'effet d'une reconnaissance intervenue pendant la minorité et avant l'émancipation de l'enfant, celui-ci suit la *condition* du premier reconnaissant, ou, en cas de reconnaissances concomitantes, celle de son père. Si donc cet enfant est reconnu par un apatride, il suit cette *condition*, en ce sens que, né d'un étranger, l'enfant n'est pas Belge.

La base de notre nationalité étant le « *jus sanguinis* », il ne peut être question de conserver à cet enfant la nationalité belge, lorsque la présomption en vertu de laquelle cette nationalité lui est octroyée est renversée.

Bien plus, lui maintenir cette nationalité serait, sans aucun motif plausible, lui accorder une situation plus avantageuse que celle qui est faite à l'enfant légitime né en Belgique de parents sans nationalité déterminée, ou dont la nationalité n'est pas transmissible.

En effet, pareil enfant légitime ne naît pas Belge. Est-ce dire que l'enfant naturel né en Belgique et reconnu par un apatride ne pourra pas acquérir la nationalité belge ? Absolument pas. L'article 6 de notre loi lui permet d'acquérir la qualité de Belge par la voie d'une *option de patrie* soussignée entre l'âge de 16 et celui de 22 ans.

B. — *Multi-patridie.*

Malgré son vif désir d'éliminer autant que possible les cas de double nationalité, la conférence de La Haye n'a pu aboutir au résultat souhaité, les textes proposés n'ayant pu recueillir les 3/4 des suffrages de l'assemblée. C'est

A. — *Staatsloosheit.*

De artikelen 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, en 17 bevatten een stel regelen waarbij verhinderd wordt dat in talrijke gevallen een persoon zijn nationaliteit zou verliezen zonder er tevens een andere te verwerven. Al lossen ook die bepalingen, die praktisch van werkelijk belang zijn, het vraagstuk in heel zijn omvang niet op, en dat konden zij niet bereiken, daar elke staat zich op het principe van zijn souvereiniteit en op zijn zeer bijzonderen toestand onder politiek of demografisch opzicht beroept, toch vormen de aangenomen beginselen een zeer te waardeeren minimum dat van aard is om op merkbare wijze de verschillen tot ontkenning van de nationaliteit te verminderen, die kunnen oprijzen wegens het gebrek aan overeenkomst tussen de verschillende nationale wetgevingen.

Behoudens wat betreft artikel 16 voor hetwelk de door artikel 20 van het verdrag toegelaten voorbehoudingen zich opdringen, wat de gevolgen van de erkenning aangaat, komen die artikelen overeen met de bepalingen van onze wetten op het inboorlingschap.

De bedoelde voorbehoudingen worden door de volgende beschouwingen gebillijkt :

Indien het in België uit wettelijke onbekende ouders geboren kind Belg is, dan is het zulks alleen omdat het *vermoed* wordt uit Belgische ouders gesproken te zijn, daar zijn afstamming ten opzichte van de wet niet vastgesteld is. Zoohaast daarentegen de afstamming bepaald is ten gevolge van een erkenning die tijdens de minderjarigheid en voor de ontvoogding van het kind plaats gehad heeft, volgt dit laatste den staat van den eersten persoon, die het erkend heeft en in geval van gelijktijdige erkenning, dien van zijn vader. Wordt het kind derhalve erkend door een staatlooze, dan volgt het dien staat met dien verstande, dat het uit een vreemdeling geboren kind, geen Belg is.

Daar onze nationaliteit op het « *jus sanguinis* » gegrond is, kan er geen spraak van zijn dit kind de Belgische nationaliteit te doen behouden, wanneer het vermoeden krachtens hetwelk hem die nationaliteit toegekend werd, te niet gedaan werd.

Meer nog : aan dit kind, zonder eenige aannemelijke reden, die nationaliteit laten, ware het een meer begunstigen toestand bezorgen, dan die van het wettig kind dat in België geboren is, uit ouders zonder bepaalde nationaliteit, of wier nationaliteit niet overdraagbaar is.

Dergelijk wettig kind wordt inderdaad niet als Belg geboren. Wil dat nu zeggen dat het natuurlijk kind, in België geboren en door een staatlooze erkend, de Belgische nationaliteit niet kan verwerven ? Volstrekt niet. Artikel 6 van onze wet laat dit kind toe den staat van Belg te verwerven door middel van een *nationaliteitskeuze*, onderschreven tusschen den leeftijd van 16 en dien van 22 jaren.

B. — *Veelvuldige nationaliteit.*

Niettegenstaande het vurig verlangen om zooveel mogelijk de gevallen van dubbele nationaliteit te weren, is de conferentie van Den Haag er niet in geslaagd tot den gewenschten uitslag te geraken, daar de voorgestelde

que toute tentative de remédier au cumul de nationalité se traduit nécessairement pour l'un des Etats intéressés par la perte d'un citoyen; or, en matière de perte de nationalité, il fut malaisé d'aboutir à un résultat tangible. Seul l'article 11 supprime radicalement une source de bipatrie en imposant à la femme veuve ou divorcée, qui recouvre sa nationalité originelle, la perte de la nationalité acquise par le mariage.

L'article 6 de la convention permet, sous certaines conditions, à l'individu qui possède deux nationalités acquises de plein droit, c'est-à-dire, sans manifestation expresse de volonté, de renoncer à l'une d'elles. L'Etat à la nationalité duquel le bipatrie désire renoncer ne s'opposera pas à cette renonciation si l'intéressé, en règle avec les lois de cet Etat, réside à l'étranger.

N'ayant pu réaliser œuvre plus parfaite, la conférence admit les vœux suivants : 1° que les Etats s'efforcent, dans l'exercice de leur liberté de réglementation en matière de nationalité, de réduire autant que possible les cas de double nationalité; 2° que les Etats adoptent des mesures législatives en vue de faciliter aux individus ayant à leur naissance plusieurs nationalités, la renonciation à la nationalité des pays dans lesquels ils ne résident pas, sans faire dépendre cette renonciation de conditions qui ne seraient pas indispensables.

Les dispositions de la législation belge répondent en général aux vœux de la conférence. Basées sur le « *jus sanguinis* » elles n'attribuent pas la qualité de Belge aux enfants nés en Belgique de parents étrangers (article 1er des lois coordonnées sur la nationalité). Lorsque, du fait de leurs auteurs ces enfants deviennent Belges de plein droit, ils jouissent du droit de renoncer à cette qualité (art. 5). La femme possédant du fait de son mariage une double nationalité peut renoncer à la qualité de Belge (art. 4). Le Belge qui a acquis de plein droit une nationalité étrangère peut décliner la nationalité belge (art. 18, 1er, 2e alinéa).

C. — Nationalité de la femme mariée.

La question de la nationalité de la femme mariée a fait l'objet de longs débats. D'une part il fallait envisager les effets du mariage proprement dit, ainsi que les effets du changement de nationalité du mari soit par voie d'option en raison des circonstances mêmes de sa naissance, soit par voie de naturalisation. D'autre part, il fallait tenir compte des principes différents consacrés par diverses législations nationales et qui se ramènent à trois :

teksten de 3/4 van de stemmen van de vergadering niet konden verwerven. Elke poging toch om een einde te maken aan het gelijktijdig bezit van verschillende nationaliteiten, brengt voor een der betrokken Staten noodzakelijkerwijze het verlies van een staatsburger mede; welnu in zake verlies van nationaliteit was het moeilijk om tot een lastbaren uitslag te geraken. Artikel 11 alleen doet op volstrekt afdoende wijze een bron van dubbele nationaliteit verdwijnen, daar het bepaalt dat de vrouw, die weduwe wordt of uit den echt gescheiden is en haar oorspronkelijke nationaliteit herkrijgt, de door haar huwelijk verworven nationaliteit verliest.

Artikel 6 van het verdrag laat, onder sommige voorwaarden, toe aan den persoon die twee van rechtswege verworven nationaliteiten bezit, het is te zeggen verworven zonder dat er zijnerzijds een uitdrukkelijke uiting van den wil bij te pas kwam, van een van die beide nationaliteiten af te zien. De Staat van welker nationaliteit de persoon die twee nationaliteiten bezit, wenscht afstand te doen, zal zich niet tegen dien afstand verzetten indien de betrokken persoon, in orde met de wetten van dien Staat, in het buitenland verblijft.

Daar de conferentie geen volmaakter werk kon tot stand brengen, nam zij de volgende wenschen aan : 1° dat de Staten zouden pogen, in de uitoefening van hun vrijheid van reglementeering inzake nationaliteit, zooveel mogelijk de gevallen van dubbele nationaliteit te verminderen; 2° dat de Staten wetgevende maatregelen zouden nemen om aan de personen, die bij hun geboorte verschillende nationaliteiten bezitten, den afstand te vergemakkelijken van de nationaliteit van de landen, waar zij niet verblijven, zonder dien afstand afhankelijk te stellen van voorwaarden die niet onontbeerlijk zouden zijn.

De bepalingen van de Belgische wetgeving beantwoorden over het algemeen aan de wenschen van de conferentie. Gegrond op het « *jus sanguinis* » kennen die wetten den staat van Belg niet toe aan in België uit vreemde ouders geboren kinderen (art. 1 van de samengeschakelde wetten op de nationaliteit). Wanneer die kinderen uit hoofde van hun ouders, van rechtswege Belg worden, bezitten zij het recht van dien staat af te zien (art. 5). De vrouw, die uit hoofde van haar huwelijk een dubbele nationaliteit bezit, kan van den staat van Belg afzien (art. 4). De Belg, die van rechtswege een vreemde nationaliteit verworven heeft, kan van de Belgische nationaliteit afzien (art. 18, 1er, 2^e alinea).

C. — Nationaliteit van de gehuwde vrouw.

Over de kwestie van de nationaliteit van de gehuwde vrouw werd langdurig gedebatteerd. Van den eenen kant moest rekening gehouden worden met de gevolgen van het eigenlijk huwelijk, alsmede met de gevolgen van de verandering van nationaliteit van den echtgenoot hetzij door middel van nationaliteitskeuze wegens de omstandigheden van zijn geboorte zelf, hetzij door middel van de naturalisatie. Aan den anderen kant moest rekening gehouden worden met de in de verschillende nationale wetgevingen heerschende verschillende principieën, die tot deze drie kunnen teruggebracht worden :

1° Le mariage impose à la femme la nationalité de son époux;

2° Le mariage est sans effets sur la nationalité de la femme;

3° La femme peut, sous certaines conditions, lors du mariage ou du changement de nationalité de son époux, choisir la nationalité qu'elle entend posséder.

L'accord ne fut possible que sur un point : La naturalisation du mari, au cours du mariage, n'entraîne le changement de nationalité de la femme que du consentement de celle-ci. Il a été jugé prudent de protéger la femme contre certains actes volontaires de nationalité que viendrait à poser son mari. Non seulement l'épouse, lors du mariage, ne peut prévoir ces actes, mais en outre, ceux-ci peuvent avoir pour conséquence de modifier à l'avantage du mari et contre le gré de la femme, tant les conventions matrimoniales, que l'état et la capacité même de l'épouse. C'est pour ces motifs qu'il a été jugé équitable de n'imposer à celle-ci, que de son consentement, la nouvelle nationalité du mari. L'article 10 de la convention qui consacre ce principe est en parfaite harmonie avec les dispositions de notre législation. En effet, l'article 15 des lois coordonnées sur la nationalité, porte que la femme de l'étranger naturalisé ne devient belge que si elle réclame cette qualité. Il est utile de signaler en outre que l'article 10 de la convention répond aux vœux formulés par les associations féminines. En ce qui concerne les effets du mariage proprement dit et ceux du changement de nationalité du mari par option de patrie, la conférence n'a pu élaborer que des textes évitant que la femme perde sa nationalité originelle si elle n'acquiert pas celle de son époux. Tel est l'objet des articles 8 et 9 de la convention.

Si l'état actuel des diverses législations nationales n'a pas permis de donner satisfaction pleine et entière aux démarches pressantes des associations féminines, la conférence, pour bien faire ressortir tout l'intérêt qu'elle porte à ces questions, a néanmoins tenu à voter une recommandation par laquelle elle prie les divers Etats d'envisager la possibilité de décider que désormais la nationalité de la femme ne sera pas, en principe, affectée sans son consentement, soit par le seul fait du mariage, soit par celui du changement de nationalité de son mari. Ce vœu n'a jusqu'à présent pu produire les effets désirés. Aussi, en sa session de septembre 1932, le conseil de la Société des Nations a-t-il dû conclure que les articles 8, 9 et 10 de la convention représentent le maximum de ce qui peut actuellement être obtenu dans le plan international.

Il est juste de rappeler que la Belgique fut une des premières en Europe à consacrer en matière de nationalité le principe du respect de l'individualité de la femme. Aux

1° Het huwelijk legt aan de vrouw de nationaliteit van haar echtgenoot op;

2° Het huwelijk is zonder gevolgen op de nationaliteit van de vrouw;

3° De vrouw kan, onder sommige voorwaarden, bij het huwelijk of bij de verandering van nationaliteit van haar echtgenoot, de nationaliteit kiezen, die zij wenscht te bezitten.

Overeenstemming kan maar op een punt bereikt worden : de naturalisatie van den man, tijdens het huwelijk, brengt voor de vrouw slechts verandering van nationaliteit mede wanneer deze daarmede instemt.

Het werd voorzichtig geoordeeld de vrouw te beschermen tegen sommige vrijwillige handelingen, inzake nationaliteit die door haar echtgenoot zouden kunnen gesteld worden. Niet alleen kan de vrouw die handelingen, bij het huwelijk, niet voorzien, maar daarenboven kunnen die voor gevolg hebben ten voordeele van den man en tegen den wil in van de vrouw, zoowel de huwelijksvereenkomsten als den staat en de bekwaamheid zelf van de vrouw te wijzigen. Wegens die redenen werd het billijk geoordeeld aan de gehuwde vrouw slechts met hare toestemming de nieuwe nationaliteit van den man op te leggen.

Artikel 10 van het verdrag, waarin dit beginsel bevestigd wordt, is in volmaakte overeenstemming met de bepalingen van onze wetgeving. Artikel 15 van de samengeschakelde wetten op de nationaliteit bepaalt inderdaad dat de vrouw van den genaturaliseerden vreemdeling slechts Belg wordt indien zij dien staat opeischt. Het is daarenboven nuttig er op te wijzen dat artikel 10 van het verdrag beantwoordt aan de door de vrouwenvereenigingen uitgedrukte wenschen. Wat betreft de gevolgen van het huwelijk zelf en die van de verandering van nationaliteit van den man door nationaliteitskeuze, heeft de conferentie slechts teksten kunnen opmaken waardoor vermeden wordt dat de vrouw haar oorspronkelijke nationaliteit verliest, indien zij die van haar echtgenoot niet verwerft. Dat is de bedoeling van de artikelen 8 en 9 van het verdrag.

Indien het wegens den tegenwoordigen staat van de verschillende nationale wetgevingen niet mogelijk was volle en algeheele voldoening te schenken aan de bemoeiingen van de vrouwenorganismen, dan heeft de conferentie toch, om wel al de belangstelling te doen uitkomen die zij voor die kwesties gevoelt, er prijs op gesteld een aanbeveling goed te keuren waarbij de verschillende Staten verzocht worden de mogelijkheid te gemoet te zien te bepalen dat voortaan aan de nationaliteit van de vrouw, principieel, niet zal geraakt worden zonder hare toestemming, hetzij wegens het feit alleen van het huwelijk, hetzij wegens dat van de nationaliteitsverandering van haar echtgenoot. Die wensch heeft tot nog toe de verlangde gevolgen niet opgeleverd. In zijn vergadering van September 1932 heeft de raad van den Volkenbond dan ook moeten besluiten dat de artikelen 8, 9 en 10 van het verdrag het maximum zijn van wat thans op het internationaal plan kan bereikt worden.

Rechtmatig dient eraan herinnerd dat België een der eerste Europeesche landen was waar, inzake nationaliteit, het beginsel van de eerbiediging van de individualiteit van

termes des articles 18, 2° et 3° de la loi du 15 mai 1922 et 12 de celle du 4 août 1926, la femme peut toujours, de son plein gré, choisir une nationalité différente de celle de son époux. En effet, endéans les 6 mois du mariage, elle peut renoncer à la nationalité acquise, soit par le fait du mariage, soit par l'effet du changement de nationalité de son époux. Aussi, les associations féminines, en faisant valoir leurs revendications, ont-elles à diverses reprises cité les dispositions de la loi belge.

II. — PROTOCOLES.

Diverses questions ayant un lien des plus étroits avec celles de la nationalité, ont été étudiées au cours des travaux de la conférence. Elles ont fait l'objet de protocoles annexés à la convention principale.

A. — Aux questions concernant la multipatridie se rattache le protocole relatif aux obligations militaires dans certains cas de double nationalité.

L'article 1 de ce protocole est connexe à l'article 6 de la convention principale. Il s'appuie en outre sur certaines données de l'article 5. (*Actes de la Conférence : Procès-verbaux des séances*, p. 124.)

Il vise le cas de l'individu qui possède de plein droit, c'est-à-dire sans manifestation de volonté de sa part (id. p. 127), deux ou plusieurs nationalités. Cet individu, s'il réside à titre de résidence habituelle et principale (id. pp. 129 et 130) dans un des pays dont il est le national et se rattache en fait le plus à ce pays, en ce sens qu'il y jouit de tous les droits et y satisfait à tous les devoirs et charges imposés aux citoyens, doit être exempté de toutes obligations militaires dans les autres pays dont il est aussi le national.

On pourrait craindre que cet article n'ouvre la porte à des abus possibles et que, arrivé en âge de milice, le bipatride ne quitte le territoire de l'Etat où il réside pour se rendre dans celui de l'autre Etat dont il est également le national, Etat où la charge des obligations de milice est moins lourde.

Cette crainte n'est pas justifiée.

En effet, c'est la vie tout entière de l'intéressé, y compris ses occupations réelles, qui doit décider du pays qui peut le réclamer pour son national et l'astreindre aux obligations militaires (id. p. 145).

Au choix fait par l'accomplissement du service militaire est attachée la signification que l'individu pratique activement la nationalité de ce pays (id. p. 142).

Il opte en somme pour ce pays.

Dès lors, lui imposer des obligations similaires dans les pays dont il ne pratique pas la nationalité et où il n'a pas de résidence principale et habituelle, apparaît contraire aux principes d'humanité et d'équité (id. p. 141).

de vrouw aanvaard werd. Naar luid van de artikelen 18, 2° en 3° van de wet van 15 Mei 1922 en 12 van die van 4 Augustus 1926 kan de vrouw altijd, naar haar eigen goedvinden, een nationaliteit kiezen verschillend van die van haar echtgenoot. Inderdaad, binnen zes maanden na het huwelijk, kan zij afstand doen van de nationaliteit verworven hetzij wegens het huwelijk, hetzij wegens de verandering van nationaliteit van haar echtgenoot. Daarom ook hebben de vrouwenverenigingen, wanneer zij haar eischen deden gelden, bij herhaling de bepalingen van de Belgische wet aangehaald.

II. — PROTOCOLLEN.

Verschillende vragen die in het nauwste verband staan met die van de nationaliteit, werden tijdens de werkzaamheden van de conferentie bestudeerd. Van die besprekingen werden protocollen opgemaakt, die als bijlagen aan het hoofdverdrag gehecht werden :

A. — Bij de kwesties betreffende de veelvuldige nationaliteit sluit het protocol aan nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.

Artikel 1 van dat protocol houdt verband met artikel 6 van het voornaamste verdrag. Het steunt daarenboven op sommige gegevens van artikel 5. (*Handelingen van de Conferentie : processen-verbaal van de vergaderingen*, bl. 124.)

Het bedoelt het geval van den persoon die van rechtswege, dat is zonder wilsuiking zijnerzijds, (id. bl. 127), twee of meer nationaliteiten bezit.

Indien die persoon zijn gewone en voornaamste verblijfplaats heeft (ib. bl. 129 en 130) in een land waarvan hij een onderdaan is, en feitelijk het nauwst aan dat land verbonden is, in dien zin dat hij er al de rechten geniet en er voldoet aan al de verplichtingen en lasten aan de onderdanen opgelegd, dan dient hij van alle militaire verplichtingen vrijgesteld in het ander land waarvan hij ook een onderdaan is.

Men zou kunnen vreezen dat dit artikel misschien zou aanleiding geven tot misbruiken en dat de persoon die de nationaliteit van twee landen bezit, wanneer hij den leeftijd bereikt waarop hij zijn militieverplichtingen moet vervullen, het grondgebied van den Staat waar hij verblijft zou verlaten om zich te vestigen in het ander land waarvan hij eveneens onderdaan is, maar waar de militieverplichtingen minder zwaar zijn.

Die vrees is ongegrond.

Immers, het gansche leven van den belanghebbende, daarin begrepen zijn werkelijke bezigheden, moet uitwijzen welk land hem als zijn onderdaan kan opvorderen en hem militaire verplichtingen opleggen (id. bl. 145).

Aan de keus gedaan door de vervulling van den legerdienst wordt de betekenis gehecht dat iemand daadwerkelijk de nationaliteit van dat land aankleeft (ib. bl. 142).

Bij slot van rekening kiest hij voor dat land.

Het lijkt dus strijdig met de beginselen van menschevendheid en billijkheid hem soortgelijke verplichtingen op te leggen in de landen waarvan hij geen daadwerkelijk onderdaan is en waar hij zijn voornaamste en gewoon verblijf niet heeft.

En se soumettant aux charges principales du pays où il réside habituellement, l'intéressé exerce une option dont il est juste de tenir compte (principe de l'art. 5 *in fine* de la convention).

Le corollaire de cette option tacite est que le pays où l'intéressé est dispensé du service militaire peut lui retirer sa nationalité (alinéa 2 de l'article 1).

Cette mesure constitue en somme un moyen pratique de réduire les cas de bipatridie tout en tenant compte de la volonté de l'individu (id. p. 142).

L'article 1er est donc basé sur des principes équitables. Puisqu'il constitue un moyen de remédier à la bipatridie, il faut, pour répondre au vœu de la convention, consacrer cette tendance en retirant à celui qui est dispensé de ses obligations militaires, la nationalité *qu'il ne pratique pas*. En effet, il n'est pas admissible pour un pays d'avoir deux catégories de citoyens — celle qui en tout temps doit répondre à l'appel de la patrie et celle qui, tout en ayant les mêmes droits, n'a à défendre qu'un pays étranger.

Il est intéressant de signaler que la loi française du 30 août 1929, approuvant la convention franco-belge de milice du 12 septembre 1928, consacre déjà ce principe. Aux termes de l'article 2 de cette loi, le franco-belge, appelé aux termes de la convention à faire son service militaire en Belgique, est relevé de la nationalité française. A noter également que la convention franco-belge citée ci-dessus, n'est en rien modifiée par le présent protocole dont l'article 5 déclare formellement qu'aucune atteinte n'est portée par le dit protocole aux traités-conventions et accords en vigueur entre les Hautes-Parties contractantes et relatifs à la nationalité et aux questions qui s'y rattachent.

L'article 2 du protocole consacre un principe tout-à-fait logique, déjà admis notamment dans nos relations avec la France. (Convention franco-belge du 12 septembre 1928, art. 1 et 2.) En fait, cet article est presque sans importance puisque notre législation permet à l'individu qui possède de plein droit une double nationalité de renoncer à la nationalité belge dès l'âge de 16 ans.

Enfin, l'article 3 du protocole dégage de toute obligation militaire dans un pays, l'individu qui, par l'acquisition volontaire d'une autre nationalité, a perdu la nationalité de son pays d'origine tout en demeurant redevable dans ce pays du service militaire.

D'après notre législation, le Belge qui perd cette nationalité, est relevé *ipso facto* de ses obligations envers la Belgique. L'article 3 est donc conforme aux dispositions de nos lois.

L'ensemble du présent protocole a été voté en séance plénière du jeudi 10 avril 1930 par 33 voix contre 7 (actes de la conférence, vol. 1, p. 42).

Door zich te onderwerpen aan de voornaamste lasten van het land waar hij gewoonlijk verblijf houdt, oefent de betrokkene een keus uit waarmee billijkheidshalve rekening dient gehouden (beginsel van artikel 5 *in fine* van het verdrag).

Het logisch gevolg van die stilzwijgende keus is dat het land, waar de betrokkene van den militairen dienst is vrijgesteld, dezen zijn nationaliteit kan ontnemen (alinéa 2 van artikel 1).

Deze maatregel is feitelijk een practisch middel om de gevallen van het dubbel nationaliteitsbezit te verminderen en tevens rekening te houden met den wil van den betrokken persoon (id. bl. 142).

Artikel 1 steunt dus op zeer billijke gronden.

Daar die maatregel een middel is om het dubbel nationaliteitsbezit te voorkomen, past het, ter voldoening aan de bepalingen van het verdrag, die strekking te bekrachtigen door aan dengene die van de vervulling van de militaire verplichtingen ontslagen is, de nationaliteit die hij niet daadwerkelijk bezit, te ontnemen. Inderdaad, het is niet aanmerkelijk dat een land twee categorieën onderdanen zou bezitten: de categorie die te allen tijde den oproep van het vaderland moet beantwoorden en de categorie die, terwijl zij dezelfde rechten heeft, enkel een vreemd land heeft te verdedigen.

Het is meldenswaardig dat de Fransche wet van 30 Augustus 1929, tot goedkeuring van het Fransch-Belgisch militieverdrag van 12 September 1928, dit beginsel reeds huldigt. Luidens artikel 2 dezer wet, is de Fransch-Belgische onderdaan, die op grond van de bepalingen van dat verdrag, opgeroepen wordt om in België zijn legerdienst te doen, van de Fransche nationaliteit ontheven. Het dient eveneens opgemerkt dat hoogerbedoeld Fransch-Belgisch verdrag in geen deele gewijzigd is door dit protocol hetwelk in zijn artikel 5 formeel verklaart dat dit protocol geen inbreuk maakt op de bepalingen van verdragen, overeenkomsten en regelingen die tusschen de Hooge Verdragsluitende Staten van kracht zijn en die betrekking hebben op de nationaliteit en hiermee verband houdende vragen.

Artikel 2 van het protocol huldigt een gansch logisch beginsel dat onder meer in onze betrekkingen met Frankrijk toepassing heeft gevonden (Fransch-Belgisch verdrag van 12 September 1928, art. 1 en 2). In feite is dat artikel bijna zonder belang daar, volgens deze wetgeving, hij die van rechtswege een dubbele nationaliteit bezit, de Belgische nationaliteit mag verzaken van af den leeftijd van 16 jaar.

Ten slotte wordt, door artikel 3 van het protocol, van elke militaire verplichting in een land vrijgesteld, hij die, door de vrijwillige verkrijging van een andere nationaliteit, de nationaliteit van het land van herkomst verloren heeft, terwijl hij in dat land dienstplichtig blijft.

Volgens onze wetgeving is de Belg die deze nationaliteit verliest, *ipso facto* vrijgesteld van zijn verplichtingen tegenover België. Artikel 3 komt dus overeen met de bepalingen van onze wetten.

Dit protocol werd in de algemeene vergadering van Donderdag 10 April 1930 in zijn geheel goedgekeurd met 33 tegen 7 stemmen. (*Handelingen van de Conferentie*, vol. 1, bl. 42).

B. — Aux questions relatives à l'apatridie se rattache le *protocole spécial relatif à l'apatridie*.

Le texte proposé par le Comité préparatoire de la conférence prévoyait que si un individu, après être entré en pays étranger, perdait sa nationalité sans en acquérir une autre, l'Etat dont il était le national reste tenu de le recevoir à la demande du pays où séjourne ce sans-patrie. Ce texte a rencontré la plus vive opposition des Etats dont la législation permet de prononcer, à titre de peine, la déchéance de nationalité.

Les délégations de ces pays ont fait ressortir que pareille disposition ne pouvait trouver place dans une convention relative à la nationalité. On fit observer en outre que ce texte portait atteinte au droit souverain d'un Etat en l'obligeant à recevoir sur son territoire un individu ex-national que cet Etat peut avoir expulsé.

C'est ainsi que fut prise la décision d'insérer éventuellement la proposition du comité préparatoire dans un protocole-annexe à la convention. A la suite des discussions, le projet du comité préparatoire fut complètement modifié. Le texte admis vise deux cas bien distincts :

1° Le rapatriement de l'apatride se trouvant en état permanent d'indigence par suite de maladie incurable ou pour toute autre cause. L'Etat tenu de reprendre cet apatride peut, au lieu de le rapatrier, pourvoir aux frais d'assistance dans le pays de séjour en remboursant à celui-ci les frais exposés à partir du 30e jour à compter de la demande. Cette question fait déjà l'objet sous certaines variantes de conventions passées par la Belgique avec l'Allemagne (17 juillet 1877) avec l'Italie (24 janvier 1880) et avec la Suisse (12 novembre 1896), conventions qui n'ont jusqu'à présent donné lieu à aucun inconvénient. Le seul intérêt réel qu'offre le protocole c'est de généraliser ces principes en permettant à tous les Etats d'y adhérer. Il tend donc à développer une pratique déjà suivie par certains Etats.

2° Le protocole vise ensuite le rapatriement de l'apatride qui a subi dans le pays de séjour une condamnation à une peine d'au moins un mois d'emprisonnement, qu'il a subie ou dont il a obtenu remise totale ou partielle.

Ce second point est de grande importance. Actuellement l'apatride dont la présence, à la suite d'une condamnation, est jugée indésirable, est ballotté d'un pays à l'autre. Il n'a de refuge nulle part et son sort peut devenir extrêmement pénible.

En vertu du protocole, cet apatride doit être repris par son pays d'origine. Cet individu qui, à l'étranger, n'est souvent qu'un déclassé, peut se ressaisir en rentrant dans son milieu familial et linguistique, en retrouvant les us

B. — Bij de kwesties betreffende de Staatloosheid sluit het *bijzonder protocol betreffende staatloosheid* aan.

De door het Comité tot voorbereiding van de Conferentie voorgestelde tekst voorzag dat, indien iemand, na in een vreemd land te zijn gekomen, zijn nationaliteit zou verliezen zonder een nieuwe nationaliteit te verkrijgen, de Staat waarvan hij de onderdaan is, gehouden blijft hem op zijn grondgebied toe te laten op aanvraag van het land waar die staatlooze verblijft.

Die tekst werd heftig bestreden door de Staten waarvan de wetgeving toelaat het verlies van de nationaliteit bij wijze van straf, uit te spreken.

De afgevaardigden van die landen hebben doen opmerken dat een dergelijke bepaling geen plaats kon vinden in een verdrag betreffende de nationaliteit. Bovendien werd er op gewezen dat die tekst zou indruischen tegen het soevereine recht van een Staat door de verplichting hem opgelegd om een vroegeren onderdaan, die misschien door dien Staat werd over de grens gezet op zijn grondgebied te dulden.

Op grond van die beschouwingen werd besloten in voorkomend geval het voorstel van het voorbereidend comité op te nemen in een bij het verdrag gevoegde protocol. Ten gevolge van de gevoerde besprekingen werd het ontwerp van het voorbereidend comité volledig gewijzigd.

De aangenomen tekst slaat op twee duidelijk bepaalde gevallen :

1° De repatriëring van den staatlooze die zich in een bestendigen staat van onvermogen bevindt ten gevolge van een ongeneeslijke ziekte of van eenige andere oorzaak. De Staat die gehouden is dien staatlooze terug te nemen kan, in plaats van hem te rapatriëren, zijn onderhoud bekostigen in het land waar die staatlooze verblijft door aan dit land de gedane kosten terug te betalen, te rekenen van den 30^e dag na de indiening van de aanvraag.

Deze kwestie werd reeds, met sommige wijzigingen geregeld in verdragen door België afgesloten met Duitschland (17 Juli 1877), Italië (24 Januari 1880) en Zwitserland (12 November 1896), en die tot op heden tot geen enkel bezwaar aanleiding hebben gegeven. Het eenig werkelijk belang door het protocol geboden, is de veralgemeening van die beginselen door de mogelijkheid aan al de Staten geboden er zich bij aan te sluiten. Het strekt er dus toe een door sommige Staten reeds gevolgd gebruik uit te breiden;

2° Het protocol behandelt daarna de repatriëring van den staatlooze die in het land waar hij verbleef een gevangenisstraf van ten minste een maand heeft opgelopen, gevangenisstraf die hij ondergaan heeft of die hem geheel of gedeeltelijk werd kwijgescholden.

Dit tweede punt is van groot belang. Den staatlooze wiens aanwezigheid ten gevolge van een veroordeeling, ongewenscht is geacht, wordt thans over en weer van het een land naar het ander gestuurd; nergens vindt hij een toevluchtsoord en hem is vaak een zeer droevig lot beschoren.

Krachtens het protocol moet die staatlooze worden opgenomen door zijn land van herkomst. Die persoon, die vaak in den vreemde, slechts een gedeclasseerde is, zal, door zijn terugkeer in zijn gezin en te midden van zijn

et coutumes de son enfance ainsi que ses relations d'autrefois.

Ce second point du protocole permet donc de transformer en un rapatriement ou essai de reclassement, l'expulsion de l'apatride.

Bien que fort restreintes, ces dispositions n'en sont pas moins fort intéressantes.

A la base du protocole spécial se trouve une grande idée d'humanité et c'est à ce titre que le protocole fut admis. S'il ne vise que l'individu qui a perdu sa nationalité originelle après être entré en pays étranger, c'est parce que en général, la bonne foi du pays de séjour est surprise par le fait qu'après avoir reçu sur son territoire un individu possédant une nationalité bien déterminée, celle-ci, à l'insu du pays de séjour, est retirée à l'individu par le pays d'origine. Par contre, quand un pays admet sur son territoire un apatride, il connaît d'avance les ennuis auxquels il peut éventuellement s'exposer. Jamais en l'espèce sa bonne foi n'a été surprise.

Enfin, la rédaction de l'article 1er écarte de l'application de cette disposition le cas de l'individu qui a été *privé* de sa nationalité, la déchéance de celle-ci ayant été prononcée à titre de sanction.

III. — CLAUSES GENERALES D'APPLICATION DE LA CONVENTION ET DES PROTOCOLES.

1° *Restrictions*. — Dans chacun de ces actes conventionnels il est prévu qu'aucune des dispositions adoptées ne porte atteinte, ni ne modifie les clauses des traités, conventions ou accords actuellement en vigueur entre les Hautes Parties contractantes;

2° *Réserves*. — Lors de la ratification des actes de la Conférence de La Haye de 1930, chaque Etat peut *exclure* de son acceptation telle ou telle disposition qu'il ne lui est pas possible d'admettre. Il peut également *réserver* l'application de ces actes en ce qui concerne tout ou partie de ses colonies, protectorats, territoires sous mandat et même en ce qui concerne certaines de ses populations. C'est sur la base de ces dispositions, qu'en signant les actes de la conférence, le Gouvernement a fait des réserves notamment en ce qui concerne leur application à la colonie du Congo belge et aux territoires sous mandat;

3° *Entrée en vigueur*. — Les actes n'entrent en vigueur que le 90e jour après que le Secrétaire Général de la Société des Nations aura dressé un procès-verbal constatant l'adhésion de dix nations. Ils ne sont appposables qu'entre Etats y ayant adhéré;

4° *Arbitrage*. — Il est prévu dans chacun des actes une clause d'arbitrage pour le cas où des contestations surgiraient entre les parties contractantes, au sujet de l'interprétation ou de l'application des textes adoptés;

5° *Revision*. — A partir du 1er janvier 1936, chaque Etat pourra demander la revision de telle ou telle des disposi-

streek- en taalgenooten, waar hij de gewoonten zijner jeugd en zijn oude vrienden zal terugvinden, zich misschien weer kunnen opwerken.

Dit tweede punt van het protocol schept dus de mogelijkheid om een uitdrijving te veranderen in een repatriëring of in een reclasseeringspoging.

Ofschoon zeer beperkt, zijn die bepalingen niettemin verdienstelijk.

Het bijzonder protocol steunt op een ruim menselijk begrip; het is op die gronden dat het aangenomen werd. Indien het alleen geldt voor den persoon die zijn oorspronkelijke nationaliteit verloren heeft, na zijn aankomst in een vreemd land, dan geschiedt zulks omdat in het algemeen de goede trouw van het land van verblijf wordt verschalkt door het feit dat, nadat iemand met een bepaalde nationaliteit tot het grondgebied van dat land werd toegelaten, hij, buiten weten van het land van verblijf, van die nationaliteit wordt beroofd door het land van herkomst. Daarentegen, wanneer een land een staatlooze op zijn grondgebied toelaat, dan kent het op voorhand de moeilijkheden waaraan het zich blootstelt. In dit geval werd zijn goede trouw niet verschalkt.

Ten slotte wordt door den tekst van artikel 1 van de toepassing van die bepaling uit gesloten het geval van den persoon die van zijn nationiteit beroofd werd, dewijl dezer verlies bij wijze van straf werd uitgesproken.

III. — ALGEMEENE TOEPASSINGSBEPALINGEN VAN HET VERDRAG EN VAN DE PROTOCOLLEN.

1° *Beperkingen*. — In elke van de akten van overeenkomst is voorzien dat geen enkele van de aangenomen bepalingen inbreuk maakt op of wijzigingen brengt aan de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen die thans van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen;

2° *Voorbehouden*. — Bij de bekrachtiging van de akten van de Conferentie van 's Gravenhage van 1930, kan elke Staat deze of gene bepaling waartoe hij niet kan toetreden, *uitsluiten*. Hij mag ook *voorbehouden* maken omtrent de toepassing van die akten voor zoover betreft alle of eenige van zijn koloniën, protectoraten, onder zijn mandaat geplaatste gebieden en zelfs voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen. Het is op grond van die bepalingen dat de Regeering, bij de onderteekening van de akten der Conferentie, voorbehouden heeft gemaakt wat betreft hun toepassing op de Belgische Congo-kolonie en op de onder mandaat geplaatste gebieden;

3° *Inwerkingtreding*. — De akten treden slechts in werking den 90^e dag na den dag waarop de Secretaris-generaal van den Volkenbond het proces-verbaal zal hebben opge maakt, dat van de toetreding van *tien naties* doet blijken. Zij kunnen enkel worden tegengeworpen onder Staten die ze onderteekend hebben;

4° *Arbitrage*. — Elke van de akten bevat een arbitrage-clausule voor het geval dat eenig geschil zou oprijzen tusschen de verdragsluitende partijen nopens de uitlegging of de toepassing van de aangenomen teksten;

5° *Herziening*. — Van 1 Januari 1936 af, zal iedere Staat de herziening van deze of gene der bepalingen kunnen aan-

tions. Si cette demande est appuyée par neuf autres Etats, la Société des Nations peut convoquer une conférence chargée d'examiner les points à reviser et de proposer des textes nouveaux;

6° *Dénonciation*. — Chaque Etat peut dénoncer la convention.

IV. — CONSIDERATIONS FINALES.

Si l'œuvre de la Conférence de La Haye n'est pas plus parfaite — pouvait-on, dès la première réunion, élaborer des textes de nature à être admis par 46 Etats ? — elle n'en marque pas moins une tendance des plus intéressantes. Bien plus, ainsi que le démontre l'exposé ci-dessus, elle contient des principes importants dont l'application dans les relations internationales est susceptible d'améliorer sensiblement celles-ci.

On pourrait reprocher à certaines des dispositions de contenir des textes d'une portée trop générale, rédigés en termes trop peu précis. S'il en est ainsi, c'est uniquement aux fins de pouvoir rallier l'adhésion du plus grand nombre possible de nations, sans leur imposer l'obligation de modifier immédiatement les principes de leur législation actuelle. Les actes de La Haye ont une portée universelle, ils favorisent entre les Etats adhérents l'éclosion de conventions plus restreintes destinées à permettre l'application pratique des principes généraux énoncés.

Le but poursuivi est donc excellent et le résultat qu'on peut en espérer ne peut être que des meilleurs.

Nous avons l'honneur, Madame, Messieurs, de soumettre à votre approbation, les actes de la Conférence de La Haye de 1930.

*Le Ministre des Affaires Etrangères
et du Commerce Extérieur,*

Le Ministre de la Justice,

Le Ministre de l'Intérieur,

vragen. Indien die aanvraag wordt ondersteund door ten minste negen andere Staten, kan de Volkenbond een conferentie bijeenroepen met opdracht de te herziene punten te onderzoeken en nieuwe teksten voor te stellen.

6° *Opzegging*. — Elke Staat kan het verdrag opzeggen.

IV. — SLOTBESCHOUWINGEN.

Mocht de Haagsche Conferentie geen volmaakte uitslagen boeken, — was het wel mogelijk van af de eerste vergadering teksten klaar te krijgen die de instemming van 46 Staten op zich zouden vereenigen ? — toch wijst zij op een strekking die veelbelangstelling verdient.

Meer zelfs : zooals blijkt uit de hooger staande toelichting, zijn belangrijke beginselen er in vervat, waarvan de toepassing in de internationale betrekkingen den goeden gang dezer laatste werkelijk kunnen bevorderen.

Tegen sommige dezer bepalingen zou kunnen worden aangevoerd dat zij teksten bevatten met een te algemeene strekking, vervat in al te weinig nauwkeurige bewoordingen. Indien dit zoo is, dan gebeurde het uitsluitend om de toetreding uit te lokken van een zoo groot aantal naties mogelijk, zonder hen evenwel te verplichten onmiddellijk de beginselen van hun bestaande wetgeving te wijzigen. De akten van Den Haag hebben een universeele strekking; zij bevorderen het ontstaan, onder de Staten die ze ondertekenden, van meer beperkte verdragen die voor doel hebben de practische toepassing van de er in vervatte algemeene beginselen mogelijk te maken.

Het nagestreefde doel is dus voortreffelijk en de er van verhoopte uitslag kan niet anders dan goed zijn.

Wij hebben de eer, Mevrouw, Mijne Heeren, U de akten van de Conferentie van Den Haag van 1930, ter goedkeuring voor te leggen.

*De Minister van Buitenlandsche Zaken
en Buitenlandschen Handel,*

P. VAN ZEELAND.

Eugène SOUDAN.

Ch. DU BUS DE WARNAFFE.

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

PROJET DE LOI

LEOPOLD III,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT !

Sur la proposition de Nos Ministres des Affaires Etrangères et du Commerce Extérieur, de la Justice et de l'Intérieur,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Nos Ministres des Affaires Etrangères et du Commerce Extérieur, de la Justice et de l'Intérieur, sont chargés de présenter en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

ARTICLE PREMIER.

La Convention de La Haye du 12 avril 1930, concernant certaines questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité, le protocole annexe relatif aux obligations militaires dans certains cas de double nationalité et le protocole spécial relatif à l'apatridie sont approuvés.

WETSONTWERP

LEOPOLD III,

Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL !

Op voorstel van Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel, van Justitie en van Binnenlandsche Zaken,

WIJ HEBBEN BESLOTEN EN WIJ BESLUITEN :

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel, van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn belast om in onzen naam bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp aan te bieden, waarvan de inhoud volgt :

EERSTE ARTIKEL.

Het verdrag van s' Gravenhage van 12 April 1930, nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit, het daaraangehecht protocol nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit en het bijzonder protocol betreffende de Staatloosheid worden goedgekeurd.

ART. 2.

Le Belge qui conformément à l'article 1er du protocole relatif aux obligations militaires, est relevé par arrêté royal de ses obligations de milice en Belgique, perd la qualité de Belge.

Il peut la recouvrer en se soumettant aux formalités et conditions imposées par l'article 19, 1°, des lois coordonnées sur la nationalité.

Donné à Bruxelles, le 13 juin 1935.

ART. 2.

De Belg die, overeenkomstig artikel 1 van het protocol nopens de militaire verplichtingen, bij koninklijk besluit van zijn militie verplichtingen in België vrijgesteld is, verliest den staat van Belg.

Hij kan dien staat herkrijgen mits hij zich schikt naar de formaliteiten en voorwaarden opgelegd door artikel 19, 1°, van de samengeschakelde wetten op de nationaliteit.

Gegeven te Brussel, den 13e Juni 1935.

LEOPOLD.

PAR LE ROI .

*Le Ministre des Affaires Etrangères
et du Commerce Extérieur,*

VAN 'S KONINGS WEGE :

*De Minister van Buitenlandsche Zaken
en Buitenlandschen Handel,*

P. VAN ZEELAND.

Le Ministre de la Justice,

De Minister van Justitie,

Eugène SOUDAN.

Le Ministre de l'Intérieur,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Ch. DU BUS DE WARNAFFE.

**CONVENTION CONCERNANT CERTAINES
QUESTIONS RELATIVES AUX CONFLITS
DE LOIS SUR LA NATIONALITE**

**VERDRAG NOPENS ZEKERE VRAGEN BE-
TREFFENDE WETSCONFLICTEN INZAKE
NATIONALITEIT.**

[*Indication des Hautes Parties Contractantes.*]

(*Opsomming van Staatshoofden*)

Considérant qu'il importerait de régler par voie d'accord international les questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité;

Convaincus qu'il est de l'intérêt général de la communauté internationale de faire admettre par tous ses membres que tout individu devrait avoir une nationalité et n'en posséder qu'une seule;

Reconnaissant par suite que l'idéal vers lequel l'humanité doit s'orienter dans ce domaine consiste à supprimer tout ensemble les cas d'apatridie et ceux de double nationalité;

Overwegende dat het van belang zou zijn bij internationale overeenkomst de vragen betreffende wetsconflicten nopens de nationaliteit te regelen;

Overtuigd dat het in het algemeen belang van de internationale gemeenschap is, dat door alle leden van deze gemeenschap wordt erkend, dat ieder persoon een nationaliteit en wel slechts één nationaliteit behoort te bezitten,

Dientengevolge erkennende, dat het ideaal, waarnaar de menschheid op dit gebied moet streven, is de opheffing van alle gevallen van staatloosheid en van dubbele nationaliteit;

Estimant que, dans les conditions économiques et sociales existant actuellement dans les divers pays, il n'est pas possible de procéder dès maintenant à un règlement uniforme de tous les problèmes susindiqués;

Désireux néanmoins de commencer cette grande œuvre par un premier essai de codification progressive, en réglant celles des questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité sur lesquelles une entente internationale est présentement possible;

Ont résolu de conclure une Convention et, à cet effet, ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir :

[*Désignation des Plénipotentiaires.*]

Lesquels, après avoir déposé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

CHAPITRE PREMIER.

Principes généraux.

ARTICLE PREMIER.

Il appartient à chaque Etat de déterminer par sa législation quels sont ses nationaux. Cette législation doit être admise par les autres Etats, pourvu qu'elle soit en accord avec les conventions internationales, la coutume internationale et les principes de droit généralement reconnus en matière de nationalité.

ARTICLE 2.

Toute question relative au point de savoir si un individu possède la nationalité d'un Etat doit être résolue conformément à la législation de cet Etat.

ARTICLE 3.

Sous réserve des dispositions de la présente Convention, un individu possédant deux ou plusieurs nationalités pourra être considéré, par chacun des Etats dont il a la nationalité, comme son ressortissant.

ARTICLE 4.

Un Etat ne peut exercer sa protection diplomatique au profit d'un de ses nationaux à l'encontre d'un Etat dont celui-ci est aussi le national.

ARTICLE 5.

Dans un Etat tiers, l'individu possédant plusieurs nationalités devra être traité comme s'il n'en avait qu'une. Sans préjudice des règles de droit appliquées dans l'Etat tiers en matière de statut personnel et sous réserve des

Van oordeel, dat onder de economische en maatschappelijke omstandigheden, die op het oogenblik in de verschillende landen aanwezig zijn, het niet mogelijk is, reeds thans over te gaan tot een eenvormige regeling van alle bovenbedoelde vraagstukken;

Desniettemin verlangend dit groote werk te beginnen met een eerste poging tot geleidelijke codificatie door het regelen van die vragen met betrekking tot de wetsconflicten nopens de nationaliteit, waaromtrent op dit oogenblik een internationale regeling mogelijk is;

Hebben besloten een Verdrag te sluiten en te dien einde als hun gevolmachtigden benoemd :

(*Lijst van gevolmachtigden.*)

Die, na hun in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben overgelegd, omtrent de volgende bepalingen zijn overeengekomen :

HOOFDSTUK I.

Algemeene beginselen.

ARTIKEL 1.

Het behoort tot de bevoegdheid van iederen Staat in zijn wetgeving te bepalen, wie zijn onderdanen zijn. Deze wetgeving moet door de andere Staten worden erkend, voor zoover zij in overeenstemming is met de internationale verdragen, de internationale gewoonte en de algemeen erkende rechtsbeginselen ter zake van nationaliteit.

ARTIKEL 2.

Iedere vraag of een persoon de nationaliteit van een Staat bezit, moet worden beantwoord overeenkomstig de wetgeving van dezen Staat.

ARTIKEL 3.

Onder voorbehoud van de bepalingen van dit Verdrag zal een persoon, die twee of meer nationaliteiten bezit, door ieder van de Staten, waarvan hij de nationaliteit heeft, als zijn onderdaan kunnen worden beschouwd.

ARTIKEL 4.

Een Staat kan zijn diplomatieke bescherming niet uitoefenen ten gunste van één van zijn onderdanen tegenover een Staat, waarvan deze persoon eveneens de nationaliteit bezit.

ARTIKEL 5.

In een derden Staat zal een persoon, die twee of meer nationaliteiten bezit, moeten worden behandeld alsof hij er slechts één had. Onverminderd de rechtsregelen, die in den derden Staat ter zake van het personeel statuut wor-

conventions en vigueur, cet Etat pourra, sur son territoire, reconnaître exclusivement, parmi les nationalités que possède un tel individu, soit la nationalité du pays dans lequel il a sa résidence habituelle et principale, soit la nationalité de celui auquel, d'après les circonstances, il apparaît comme se rattachant le plus en fait.

ARTICLE 6.

Sous réserve du droit pour un Etat d'accorder une plus large faculté de répudier sa nationalité, tout individu possédant deux nationalités acquises sans manifestation de volonté de sa part pourra renoncer à l'une d'elles, avec l'autorisation de l'Etat à la nationalité duquel il entend renoncer.

Cette autorisation ne sera pas refusée à l'individu qui a sa résidence habituelle et principale à l'étranger, pourvu que soient remplies les conditions requises par la loi de l'Etat à la nationalité duquel il entend renoncer.

CHAPITRE II.

Du permis d'expatriation.

ARTICLE 7.

Le permis d'expatriation, en tant qu'il est prévu par une législation, n'entraîne la perte de la nationalité de l'Etat qui l'a délivré que si le titulaire du permis possède déjà une seconde nationalité, ou, sinon, qu'à partir du moment où il en acquiert une nouvelle.

Le permis d'expatriation devient caduc si le titulaire n'acquiert pas une nationalité nouvelle dans le délai fixé par l'Etat qui l'a délivré. Cette disposition ne s'applique pas dans le cas d'un individu qui, au moment où il reçoit le permis d'expatriation, possède déjà une autre nationalité que celle de l'Etat qui le lui délivre.

L'Etat dont la nationalité est acquise par un individu titulaire d'un permis d'expatriation notifiera cette acquisition à l'Etat qui a délivré le permis.

CHAPITRE III.

De la nationalité de la femme mariée.

ARTICLE 8.

Si la loi nationale de la femme lui fait perdre sa nationalité par suite de mariage avec un étranger, cet effet sera subordonné à l'acquisition par elle de la nationalité de son mari.

den toegepast, en onder voorbehoud van de geldende verdragen zal deze Staat op zijn grondgebied van de nationaliteiten, die een zoodanige persoon bezit, uitsluitend erkennen hetzij de nationaliteit van het land, waarin de persoon zijn gewone en voornaamste verblijfplaats heeft, hetzij de nationaliteit van het land, waaraan deze persoon in de gegeven omstandigheden feitelijk het nauwst verbonden schijnt te zijn.

ARTIKEL 6.

Onder voorbehoud van het recht van een Staat ruimere bevoegdheden te geven tot het verwerpen van nationaliteit, zal ieder persoon, die twee nationaliteiten bezit, welke hij verworven heeft zonder dat hij zijnerzijds hiertoe den wil te kennen heeft gegeven, één van deze beide nationaliteiten kunnen verwerpen met machtiging van den Staat, wiens nationaliteit hij voornemens is te verwerpen.

Deze machtiging zal niet geweigerd worden aan den persoon, die zijn gewoon en hoofdverblijf heeft in het buitenland, mits voldaan zal zijn aan de voorwaarden vereischt door de wet van den Staat, wiens nationaliteit hij wenscht te verwerpen.

HOOFDSTUK II.

Verlof tot uittreden uit het Staatsverband.

ARTIKEL 7.

Het verlof tot uittreden uit het Staatsverband, voorzover dit in een wetgeving wordt voorzien, brengt alleen dan verlies van nationaliteit van den Staat, die het verlof heeft gegeven, mede, indien de houders van het verlof reeds een tweede nationaliteit bezit, of, indien dit niet het geval is, van het oogenblik af waarop hij een nieuwe nationaliteit verkrijgt.

Het verlof tot uittreden uit het Staatsverband vervalt, indien de houder niet een nieuwe nationaliteit verkrijgt binnen den termijn, welke vastgesteld is door den Staat, die het verlof heeft verleend. Deze bepaling is niet van toepassing in het geval van een persoon, die op het oogenblik waarop hij het verlof tot uittreden uit het staatsverband ontvangt, reeds een andere nationaliteit bezit dan die van den Staat, die hem het verlof geeft.

De Staat, waarvan de nationaliteit wordt verkregen door een persoon, aan wien een verlof tot uittreden uit het Staatsverband is gegeven, zal het verkrijgen van deze nieuwe nationaliteit mededeelen aan den Staat, die het verlof heeft verleend.

HOOFDSTUK III.

De nationaliteit van de gehuwde vrouw.

ARTIKEL 8.

Indien de nationale wet van de vrouw haar hare nationaliteit doet verliezen ingevolge huwelijk met een vreemdeling, zal dit gevolg afhankelijk worden gesteld van het verkrijgen door haar van de nationaliteit van haar echtgenoot.

ARTICLE 9.

Si la loi nationale de la femme lui fait perdre sa nationalité par suite du changement de nationalité de son mari au cours du mariage, cet effet sera subordonné à l'acquisition par elle de la nationalité nouvelle de son mari.

ARTICLE 10.

La naturalisation du mari au cours du mariage n'entraîne le changement de nationalité de sa femme que du consentement de celle-ci.

ARTICLE 11.

La femme qui d'après la loi de son pays, a perdu sa nationalité par suite de son mariage, ne la recouvre après la dissolution de celui-ci que si elle en fait la demande et conformément à la loi de ce pays. Dans ce cas elle perd la nationalité qu'elle avait acquise par suite de son mariage.

CHAPITRE IV.

De la nationalité des enfants.

ARTICLE 12.

Les dispositions légales relatives à l'attribution de la nationalité d'un Etat en raison de la naissance sur son territoire ne s'appliquent pas de plein droit aux enfants dont les parents jouissent des immunités diplomatiques dans le pays de la naissance.

La loi de chaque Etat doit permettre que, dans le cas où des enfants de consuls de carrière ou de fonctionnaires d'Etats étrangers chargés de missions officielles par leurs gouvernements possèdent deux nationalités par suite de leur naissance, ils puissent être dégagés, par voie de répudiation ou autrement, de la nationalité du pays où ils sont nés, à condition toutefois qu'ils conservent la nationalité de leurs parents.

ARTICLE 13.

La naturalisation des parents fait acquérir à ceux de leurs enfants, qui sont mineurs d'après la loi de l'Etat qui accorde la naturalisation, la nationalité de cet Etat. La loi du-dit Etat peut déterminer les conditions auxquelles est subordonnée dans ce cas l'acquisition de sa nationalité. Dans le cas où la loi d'un Etat n'étend pas les effets de la naturalisation des parents à leurs enfants mineurs, ceux-ci conservent leur nationalité.

ARTIKEL 9.

Indien de nationale wet van de vrouw haar hare nationaliteit doet verliezen ingevolge verandering van nationaliteit van haar echtgenoot tijdens het huwelijk zal dit gevolg afhankelijk worden gesteld van het verkrijgen door haar van de nieuwe nationaliteit van haar echtgenoot.

ARTIKEL 10.

De naturalisatie van den echtgenoot tijdens het huwelijk zal alleen met de toestemming van de echtgenote verandering van nationaliteit van deze laatste medebrengen.

ARTIKEL 11.

De vrouw, die volgens de wet van haar land haar nationaliteit heeft verloren ingevolge haar huwelijk, verkrijgt na ontbinding van het huwelijk deze nationaliteit alleen terug, indien zij hiertoe het verzoek doet, en in overeenstemming met de wet van dit land. In geval zij haar nationaliteit terug verkrijgt, verliest zij de nationaliteit, die zij ingevolge haar huwelijk had verkregen.

HOOFDSTUK IV.

De nationaliteit der kinderen.

ARTIKEL 12.

De wettelijke bepalingen nopens het toekennen van de nationaliteit van een Staat ingevolge geboorte op het grondgebied van dien Staat zijn niet van rechtswege van toepassing op kinderen, wier ouders diplomatieke immuniteiten genieten in het land van geboorte.

De wet van iederen Staat moet toestaan, dat ingeval kinderen van beroepsconsuls of van ambtenaren van vreemde Staten, die door hun Regeeringen belast zijn met officieele zendingen, twee nationaliteiten bezitten ingevolge hun geboorte, zij door verwerping of op andere wijze ontslagen kunnen worden van de nationaliteit van het land van geboorte, echter op voorwaarde, dat zij de nationaliteit van hun ouders behouden.

ARTIKEL 13.

De naturalisatie van de ouders doet diegene van hun kinderen, die volgens de wet van den Staat, welke de naturalisatie verleent, minderjarig zijn, de nationaliteit van dien Staat verwerven. De wet van dien Staat kan de voorwaarden bepalen, waarvan in zoodanig geval het verwerven van de nationaliteit afhankelijk is. In de gevallen, waarin de wet van een Staat de gevolgen van de naturalisatie der ouders niet uitstrekt over hun minderjarige kinderen, behouden deze hun nationaliteit.

ARTICLE 14.

L'enfant dont aucun des parents n'est connu a la nationalité du pays où il est né. Si la filiation de l'enfant vient à être établie, la nationalité de celui-ci sera déterminée d'après les règles applicables dans les cas où la filiation est connue.

L'enfant trouvé est, jusqu'à preuve du contraire, présumé né sur le territoire de l'Etat où il a été trouvé.

ARTICLE 15.

Lorsque la nationalité d'un Etat n'est pas acquise de plein droit par suite de la naissance sur le territoire de cet Etat, l'enfant qui y est né de parents sans nationalité ou de nationalité inconnue peut obtenir la nationalité du-dit Etat. La loi de celui-ci déterminera les conditions auxquelles sera subordonnée dans ces cas l'acquisition de sa nationalité.

ARTICLE 16.

Si la loi d'un Etat admet qu'un enfant naturel possédant la nationalité de cet Etat, peut la perdre par suite d'un changement d'état civil (légitimation, reconnaissance), cette perte sera toutefois subordonnée à l'acquisition de la nationalité d'un autre Etat, d'après la loi de ce dernier relative aux effets du changement d'état civil sur la nationalité.

CHAPITRE V.

De l'adoption.

ARTICLE 17.

Si la loi d'un Etat admet la perte de la nationalité par suite d'adoption, cette perte sera toutefois subordonnée à l'acquisition par l'adopté de la nationalité de l'adoptant, conformément à la loi de l'Etat dont celui-ci est ressortissant et relative aux effets de l'adoption sur la nationalité.

CHAPITRE VI.

Dispositions générales et finales.

ARTICLE 18.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent d'appliquer, dans leurs relations mutuelles, à partir de la mise en vigueur de la présente Convention, les principes et règles insérés aux articles ci-dessus.

ARTIKEL 14.

Een kind, welks beide ouders onbekend zijn, bezit de nationaliteit van het land van geboorte. Indien de afstamming van het kind wordt vastgesteld, zal zijn nationaliteit worden bepaald volgens de regelen, die van toepassing zijn in de gevallen, waarin de afstamming bekend is.

Een vondeling wordt, totdat het bewijs van het tegendeel is geleverd, verondersteld te zijn geboren op het grondgebied van den Staat waar hij is gevonden.

ARTIKEL 15.

Indien de nationaliteit van een Staat niet van rechtswege wordt verkregen ten gevolge van de geboorte op het grondgebied van dien Staat, kan een kind, dat aldaar geboren is uit de ouders zonder nationaliteit of wier nationaliteit onbekend is, de nationaliteit van dien Staat verwerven. De wet van dezen Staat zal de voorwaarden bepalen, waarvan in zoodanig geval het verkrijgen van zijn nationaliteit afhankelijk is.

ARTIKEL 16.

Indien de wet van een Staat erkent, dat een natuurlijk kind, dat de nationaliteit van dien Staat bezit, deze kan verliezen ten gevolge van een wijziging in zijn burgerlijken staat (wettiging, erkenning), zal dit verlies desniettemin afhankelijk zijn van het verkrijgen van de nationaliteit van een anderen Staat overeenkomstig de wet van dezen laatsten Staat betreffende de gevolgen van de wijziging in den burgerlijken staat ten aanzien van de nationaliteit.

HOOFDSTUK V.

Adoptie.

ARTIKEL 17.

Indien de wet van een Staat verlies van nationaliteit ten gevolge van adoptie erkent, zal dit verlies afhankelijk zijn van het verkrijgen door den geadopteerde van de nationaliteit van den persoon door wien hij wordt geadopteerd, overeenkomstig de wet van den Staat, waarvan deze laatste onderdaan is, betreffende de gevolgen van de adoptie ten aanzien van de nationaliteit.

HOOFDSTUK VI.

Algemeene en Slotbepalingen.

ARTIKEL 18.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, in haar onderlinge betrekkingen, met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit Verdrag, de beginselen en regelen, die in bovenstaande artikelen zijn nedergelegd, toe te passen.

L'insertion de ces principes et règles ne préjuge en rien la question de savoir si lesdits principes et règles font ou non partie actuellement du droit international.

Il est en outre entendu qu'en ce qui concerne tout point qui ne fait pas l'objet d'une des dispositions ci-dessus, les principes et règles du droit international demeurent en vigueur.

ARTICLE 19.

Rien dans la présente Convention ne portera atteinte aux dispositions des traités, conventions ou accords en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes relatifs à la nationalité ou à des questions s'y rattachant.

ARTICLE 20.

En signant ou ratifiant la présente Convention ou en y adhérant, chacune des Hautes Parties Contractantes pourra exclure de son acceptation telle ou telle des dispositions des articles 1 à 17 et 21 au moyen de réserves expresses.

Les dispositions ainsi exclues ne pourront être opposées à la Partie Contractante ayant formulé de telles réserves ni invoquées par elle contre une autre Partie Contractante.

ARTICLE 21.

S'il s'élève entre les Hautes Parties Contractantes un différend quelconque relatif à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention, et si ce différend n'a pu être résolu de façon satisfaisante par voie diplomatique, il sera réglé conformément aux dispositions, en vigueur entre les parties, concernant le règlement des différends internationaux.

Au cas où de telles dispositions n'existeraient pas entre les parties au différend, elles le soumettront à une procédure arbitrale ou judiciaire, en se conformant aux lois constitutionnelles de chacune d'elles. A défaut d'accord sur le choix d'un autre tribunal, elles soumettront le différend à la Cour permanente de Justice internationale, si elles sont toutes Parties au Protocole du 16 décembre 1920, relatif à ladite Cour, et, si elles n'y sont pas toutes Parties, à un tribunal d'arbitrage constitué conformément à la Convention de La Haye du 18 octobre 1907, relative au règlement pacifique des conflits internationaux.

ARTICLE 22.

La présente Convention pourra être signée, jusqu'au 31 décembre 1930, au nom de tout Membre de la Société des Nations ou de tout Etat non Membre, invité à la première Conférence de Codification ou auquel le Conseil de

Het nederleggen van bovenbedoekte beginselen en regelen in het Verdrag beslist in geen en deele over de vraag of deze beginselen en regelen nu reeds al dan niet deel uitmaken van het internationale recht.

Bovendien is het wel verstaan, dat ten aanzien van ieder punt, dat niet valt onder de bovenstaande bepalingen, de beginselen en regelen van het internationale recht van kracht blijven.

ARTIKEL 19.

Niets in dit Verdrag zal inbreuk maken op de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen, die van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen nopens de nationaliteit of hiermede verbandhoudende vragen.

ARTIKEL 20.

Bij het ondertekenen of bekrachtigen van dit Verdrag of bij het toetreden hiertoe zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij door middel van nadrukkelijke voorbehouden één of meer bepalingen van de artikelen 1 tot 17 en 21 kunnen uitsluiten.

De aldus uitgesloten bepalingen zullen niet aan de Verdragsluitende Partij, die zoodanig voorbehoud heeft gemaakt, kunnen worden tegengeworpen, en ook niet door deze Partij tegen een andere Verdragsluitende Partij kunnen worden ingeroepen.

ARTIKEL 21.

Indien tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen eenig geschil rijst nopens de uitlegging of toepassing van dit Verdrag en indien dit geschil niet op bevredigende wijze is opgelost kunnen worden langs diplomatieken weg, zal het worden geregeld overeenkomstig de bepalingen, die tusschen de partijen van kracht zijn met betrekking tot de beslechting van internationale geschillen.

In geval zoodanige bepalingen niet zouden bestaan tusschen de bij het geschil betrokken partijen, zullen zij het geschil onderwerpen aan een scheidsrechterlijke of rechterlijke procedure overeenkomstig de grondwettelijke voorschriften van ieder der partijen. Bij gebreke aan overeenstemming ten aanzien van de keuze van een ander gerecht, zullen zij het geschil onderwerpen aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, indien zij alle partij zijn bij het Protocol van 16 December 1920 nopens dit Hof, en indien zij niet alle partij bij dit Protocol zijn, aan een scheidsgerecht, dat samengesteld zal worden overeenkomstig het Haagsche Verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

ARTIKEL 22.

Dit Verdrag zal kunnen worden ondertekend tot op 31 December 1930, namens ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat niet-Lid, die uitgenoodigd is tot de Eerste Codificatie-Conferentie of waaraan de Volkenbondsraad te

la Société des Nations aura, à cet effet, communiqué un exemplaire de ladite Convention.

ARTICLE 23.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications seront déposées au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Secrétaire général donnera connaissance de chaque dépôt aux Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 22, en indiquant la date à laquelle ce dépôt a été effectué.

ARTICLE 24.

A partir du 1er janvier 1934, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre visé à l'article 22, au nom duquel la Convention n'a pas été signée à cette date, sera admis à y adhérer.

Son adhésion fera l'objet d'un Acte déposé au Secrétariat de la Société des Nations. Le Secrétaire général notifiera chaque adhésion à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres visés à l'article 22, en indiquant la date à laquelle l'Acte d'adhésion a été déposé.

ARTICLE 25.

Un procès-verbal sera dressé par le Secrétariat général de la Société des Nations dès que des ratifications ou des adhésions auront été déposées au nom de dix Membres de la Société des Nations ou Etats non Membres.

Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal sera remise à chacun des Membres de la Société des Nations et à tout Etat non Membre visés à l'article 22, par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations.

ARTICLE 26.

La présente Convention entrera en vigueur le 90me jour après la date du procès-verbal visé à l'article 25 à l'égard des Membres de la Société des Nations et des Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou adhésions auront été déposées à la suite de ce procès-verbal.

A l'égard de chacun des Membres ou Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou des adhésions seront ultérieurement déposées, la Convention entrera en vigueur le 90me jour après la date du dépôt de sa ratification ou de son adhésion.

ARTICLE 27.

A partir du 1er janvier 1936, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre à l'égard duquel la présente Convention est à ce moment en vigueur pourra adresser au Secrétaire général de la Société des Nations une demande tendant à la révision de certaines ou de toutes

dien einde een exemplaar van dit Verdrag zal hebben toegezonden.

ARTIKEL 23.

Dit Verdrag zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingen zullen worden nedergelegd op het Secretariaat van den Volkenbond.

De Secretaris-Generaal zal van iedere nederlegging van een bekrachtiging mededeeling doen aan de Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22, met vermelding van den datum der nederlegging.

ARTIKEL 24.

Van 1 Januari 1934 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid bedoeld in artikel 22, namens wien het Verdrag op dien datum nog niet is ondertekend, tot het Verdrag kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door het nederleggen van een akte op het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal van iedere toetreding kennis geven aan alle Leden van den Volkenbond en alle Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22, met vermelding van den datum, waarop de akte van toetreding is nedergelegd.

ARTIKEL 25.

Een proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden opgesteld, zoodra bekrachtigingen of toetredingen zullen zijn nedergelegd namens tien Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van dit proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gezonden aan ieder Lid van den Volkenbond en aan iederen Staat niet-Lid bedoeld in artikel 22.

ARTIKEL 26.

Dit Verdrag zal in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het in artikel 25 bedoelde proces-verbaal ten aanzien van de Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen op den datum van dit proces-verbaal zullen zijn nedergelegd.

Ten aanzien van ieder van de Leden of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen later zullen worden nedergelegd, zal het Verdrag in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het nederleggen van zijn bekrachtiging of van zijn toetreding.

ARTIKEL 27.

Van 1 Januari 1936 af zal ieder lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid, ten aanzien van wien dit Verdrag op dat oogenblik van kracht zal zijn, tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond een verzoek kunnen richten tot herziening van eenige of van alle bepalingen van dit

les dispositions de cette Convention. Si une telle demande, communiquée aux autres Membres ou Etats non Membres à l'égard desquels la Convention est à ce moment en vigueur est appuyée dans un délai d'un an par au moins neuf d'entre eux, le Conseil de la Société des Nations décidera, après consultation des Membres et des Etats non Membres visés à l'article 22, s'il y a lieu de convoquer une conférence spéciale à cet effet, ou de mettre cette revision à l'ordre du jour d'une prochaine conférence pour la codification du droit international.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en cas de revision de la présente Convention, la Convention nouvelle pourra prévoir que son entrée en vigueur entraînera l'abrogation à l'égard de toutes les Parties à la présente Convention de toutes les dispositions de celle-ci ou de certaines d'entre elles.

ARTICLE 28.

La présente Convention peut être dénoncée.

Cette dénonciation sera notifiée par écrit au Secrétaire général de la Société des Nations, qui en donnera connaissance à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 22.

Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard du Membre ou de l'Etat non Membre qui l'aura notifiée et un an après la date à laquelle cette notification aura été reçue par le Secrétaire général.

ARTICLE 29.

1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut déclarer, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion que, par son acceptation de la présente Convention, Elle n'entend assumer aucune obligation en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, la présente Convention ne sera pas applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration;

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra ultérieurement notifier au Secrétariat général de la Société des Nations qu'Elle entend rendre la présente Convention applicable à l'ensemble ou à toute partie de ses territoires ou de leurs populations ayant fait l'objet de la déclaration prévue au paragraphe précédent. Dans ce cas, la Convention s'appliquera aux territoires ou aux populations visés dans la notification six mois après la réception de cette notification par le Secrétaire général de la Société des Nations;

3. De même, chacune des Hautes Parties Contractantes peut, à tout moment, déclarer qu'Elle entend voir cesser l'application de la présente Convention à l'ensemble ou à toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs

Verdrag. Indien een zoodanig verzoek, nadat het is medegedeeld aan de andere Leden of Staten niet-Leden, ten aanzien van wie het Verdrag op dat oogenblik van kracht is, binnen den tijd van één jaar wordt ondersteund door minstens negen van deze Staten, zal de Raad van den Volkenbond beslissen, na overleg gepleegd te hebben met de Leden en de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22, of er aanleiding bestaat, een bijzondere conferentie te dien einde bijeen te roepen, of om deze herziening op de agenda te plaatsen van een volgende conferentie voor de codificatie van het internationale recht.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, dat in geval van herziening van dit Verdrag het nieuwe Verdrag zal kunnen bepalen, dat de inwerkingtreding hiervan zal kunnen medebrengen, dat ten aanzien van alle Partijen bij dit Verdrag alle of eenige bepalingen er van vervallen.

ARTIKEL 28.

Dit Verdrag kan worden opgezegd.

Deze opzegging zal schriftelijk aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden medegedeeld, die hiervan kennis zal geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22.

Deze opzegging zal alleen gevolg hebben ten aanzien van het Lid of van den Staat niet-Lid, die het Verdrag zal hebben opgezegd, en wel één jaar na den datum, waarop deze opzegging door den Secretaris-Generaal zal zijn ontvangen.

ARTIKEL 29.

1. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding verklaren, dat zij door de aanvaarding van dit Verdrag geen verplichting op zich neemt ten aanzien van alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden; in dat geval zal dit Verdrag niet van toepassing zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd.

2. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan later ten allen tijde ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond brengen, dat zij wenscht, dat dit Verdrag van toepassing zal zijn op alle of eenige gebieden of deelen van de bevolkingen, die in de verklaring, bedoeld in het vorige lid, zijn genoemd. In dat geval zal het Verdrag van toepassing zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in deze mededeeling worden genoemd, zes maanden na de ontvangst van deze mededeeling door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

3. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan ten allen tijde verklaren, dat zij de toepassing van dit Verdrag op alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden wenscht

populations; dans ce cas, la Convention cessera d'être applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration un an après la réception de cette déclaration par le Secrétaire général de la Société des Nations.

4. Chacune des Hautes Contractantes peut faire des réserves conformément à l'article 20 de la présente Convention en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou en ce qui concerne certaines de leurs populations, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, ou au moment de la notification prévue au paragraphe 2 du présent article;

5. Le Secrétaire général de la Société des Nations communiquera à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres, visés à l'article 22, les déclarations et notifications reçues en vertu du présent article.

ARTICLE 30.

La présente Convention sera enregistrée par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations, dès sa mise en vigueur.

ARTICLE 31.

Les textes français et anglais de la présente Convention font également foi.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires susmentionnés ont signé la présente Convention.

Fait à La Haye, le douze avril mil neuf cent trente, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Secrétariat de la Société des Nations. Une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétaire général à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres invités à la première Conférence pour la Codification du Droit international.

ALLEMAGNE :

GÖPPERT
HERING

AUTRICHE :

LEITMAIER

BELGIQUE :

J. DE RUELLE

Sous réserve d'adhésion ultérieure pour la Colonie du Congo et les Territoires sous mandat.

te beëindigen; in dat geval zal het Verdrag ophouden van toepassing te zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd, één jaar na de ontvangst van deze verklaring door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

4. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan overeenkomstig artikel 20 van dit Verdrag voorbehouden maken voor zoover betreft alle of eenige van haar koloniën, protectoraten of overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst of voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden, op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding, of bij het doen van de mededeeling, bedoeld in lid 2 van dit artikel.

5. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zal aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden, bedoeld in artikel 22, de verklaringen en mededeelingen, die krachtens dit artikel ontvangen worden, mededeelen.

ARTIKEL 30.

Dit Verdrag zal worden geregistreerd door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, zoodra het in werking zal zijn getreden.

ARTIKEL 31.

De Fransche en Engelsche teksten van dit Verdrag zijn beide authentiek.

Ten blijke waarvan de bovengenoemde Gevolmachtigden dit Verdrag hebben onderteekend.

Gedaan te 's-Gravenhage, den twaalfden April negentienhonderddertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift hiervan zal door den Secretaris-Generaal worden toegezonden aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden, die uitgenoodigd zijn tot de Eerste Conferentie voor de Codificatie van het internationale recht.

DUITSCHLAND :

GÖPPERT
HERING

OOSTENRIJK :

LEITMAIER

BELGIE :

J. DE RUELLE

Onder voorbehoud van latere toetreding voor de Congo-kolonie en de Mandaatgebieden.

GRANDE-BRETAGNE ET IRLANDE DU NORD :

ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non membres séparés de la Société des Nations.

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

CANADA :

Philippe ROY

AUSTRALIE :

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

UNION SUD-AFRICAINE :

Charles W. H. LANDSDOWN

ETAT LIBRE D'IRLANDE :

John J. HEARNE

INDE :

Conformément aux dispositions de l'article 29 de la Convention, je déclare que Sa Majesté britannique n'assume aucune obligation en ce qui concerne les territoires de l'Inde appartenant à un prince ou chef placé sous sa suzeraineté ou en ce qui concerne la population desdits territoires.

Basantia Kumar MULLICK

CHILI :

Miguel CRUCHAGA
Alejandro ALVAREZ
H. MARCHANT

CHINE :

Sous réserve de l'article 4.

Woo KAISENG

COLOMBIE :

A. J. RESTREPO
Francisco José URRUTIA
Sous réserve de l'article 10.

GROOT-BRITANNIE EN NOORD-IERLAND :

evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn.

Maurice GWYER.
Oscar F. DOWSON

CANADA :

Philippe ROY

AUSTRALIE:

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

ZUID-AFRIKA :

Charles W. H. LANDSDOWN

IERSCHE VRIJSTAAT :

John J. HEARNE

BRITSCH-INDIE :

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 29 van dit Verdrag verklaar ik, dat Zijne Britsche Majesteit geen verplichting aanvaardt met betrekking tot de gebieden in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzeriniteit of met betrekking tot de bevolking van genoemde gebieden.

Basantia KUMAR MULLICK

CHILI :

Miguel CRUCHAGA
Alejandro ALVAREZ
H. MARCHANT

CHINA :

Onder voorbehoud van artikel 4.

Woo KAISENG

COLUMBIA :

A. J. RESTREPO
Francisco José URRUTIA
Onder voorbehoud van artikel 10.

CUBA :

Ad referendum

Sous réserve des articles 9, 10, 11.

DIAZ DE VILLAR
Carlos DE ARMENTEROS

DANEMARK :

Sous réserve des articles 5 et 11.

MARTENSEN-LARSEN
V. LORCK

VILLE LIBRE DE DANTZIG :

Stefan SIECZKOWSKI

EGYPTE :

A. BADAoui
M. SID AHMED

ESPAGNE :

A. GOICOECHEA

ESTONIE :

A. PIIP
Al. WARMA

FRANCE :

Paul MATTER
A. KAMMERER

GRECE :

Ad referendum.
N. POLITIS
Megalos CALOYANNI
Jean SPIROPOULOS

HONGRIE :

PELÉNYI

ISLANDE :

Ad referendum.
Sveinn BJORNSSON

CUBA :

Ad referendum

Onder-voorboud van de artikelen 9, 10 en 11.

DIAZ DE VILLAR
Carlos DE ARMENTEROS

DENEMARKEN :

Onder voorbehoud van de artikelen 5 en 11.

MARTENSEN-LARSEN
V. LORCK

VRIJE STAD DANTZIG :

Stefan SIECZKOWSKI

EGYPTE :

A. BADAoui
M. SID AHMED

SPANJE :

A. GOICOECHEA

ESTLAND :

A. PIIP
Al. WARMA

FRANKRIJK :

Paul MATTER
A. KAMMERER

GRIEKENLAND :

Ad referendum.
N. POLITIS
Megalos A. CALOYANNI
Jean SPIROPOULOS

HONGARIJE :

PELÉNYI

IJSLAND :

Ad referendum
Sveinn BJORNSSON

ITALIE :

Amedeo GIANINNI

JAPON :

Sous réserve dees articles 4, 10 et des mots : « d'après la loi de l'Etat qui accorde la nationalisation » de l'article 13.

MUSHAKOJI

LETTONIE :

Charles DUZMANS
Robert ARMENTIN

LUXEMBOURG :

Conrad STUMPER

MEXIQUE :

Sous réserve de l'alinéa 2 de l'article 1.

Eduardo SUAREZ

PAYS-BAS :

Les Pays-Bas :

- 1° Excluent de leur acceptation les articles 8, 9 et 10;
- 2° N'entendent assumer aucune obligation en ce qui concerne les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao.

v. EYSINGA
J. KOSTERS

PEROU :

Sous réserve de l'article quatre.

M. H. CORNEJO

POLOGNE :

Stefan SIECZKOWSKI
S. RUNDSTEIN
J. MAKOWSKI

ITALIE :

Amedeo GIANNINI

JAPAN :

Onder voorbehoud van de artikelen 4, 10 en van de woorden « volgens de wet van den Staat, die de naturalisatie toestaat » van artikel 13.

MUSHAKOJI

LETLAND :

Charles DUZMANS
Robert ARMENTIN

LUXEMBURG :

Conrad STUMPER

MEXICO :

Onder voorbehoud van alinea 2 van artikel 1.

Eduardo SUAREZ

NEDERLAND :

Nederland :

1. Sluit de artikelen 8, 9 en 10 van aanvaarding uit;
2. Verklaart geen verplichting op zich te nemen, voorzover betreft Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

v. EYSINGA
J. KOSTERS

PERU :

Onder voorbehoud van artikel 4.

M. H. CORNEJO

POLEN :

Stefan SIECZKOWSKI
S. RUNDSTEIN
J. MAKOWSKI

PORTUGAL :

José CAEIRO DA MATTA
José Maria VILHENA BARBOSA DE MAGALHAES
Prof. Doutor J. LOBO D'AVILA LIMA

SALVADOR :

J. Gustavo GUERRERO

SUEDE :

Le Gouvernement suédois déclare exclure de son acceptation la disposition de la deuxième phrase de l'article 11 dans le cas où la femme visée par cet article, ayant recouvré la nationalité de son pays d'origine, n'établit pas sa résidence habituelle dans ce pays.

Sous réserve de ratification de S. M. de Roi de Suède avec l'approbation du Riksdag.

K. I. WESTMAN

SUISSE :

Sous réserve de l'article 10.

V. MERZ
Paul DINICHERT

TCHECOSLOVAQUIE :

Miroslav PLESINGER-BOZINOV
Dr. VACLAV JOACHIM

URUGUAY :

E. E. BUERO

YUGOSLAVIE :

J. CHOUMENKOVICH

PORTUGAL :

José CAEIRO DA MATTA
José Maria VILHENA BARBOSA DE MAGALHAES
Prof. Doutor J. LOBO D'AVILA LIMA

SALVADOR :

J. Gustavo GUERRERO

ZWEDEN :

De Zweedsche Regeering verklaart van aanvaarding uit te sluiten de bepaling van den tweeden zin van artikel 11 in geval dat de vrouw, die in dit artikel wordt bedoeld, na de nationaliteit van haar land van oorsprong te hebben terugverkegen, niet haar gewone verblijfplaats in dit land vestigt.

Onder voorbehoud van de bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van Zweden met goedkeuring van den Rijksdag.

K. I. WESTMAN

ZWITSERLAND :

Onder voorbehoud van artikel 10.

V. MERZ
Paul DINICHERT

TSJECHOSLOWAKIJE :

Miroslav PLESINGER-BOZINOV
Dr. VACLAV JOACHIM

URUGUAY :

E. E. BUERO

ZUIDSLAVIË :

J. CHOUMENKOVITCH

PROTOCOLE RELATIF AUX OBLIGATIONS MILITAIRES DANS CERTAINS CAS DE DOUBLE NATIONALITE.

Les Plénipotentiaires soussignés, au nom de leurs Gouvernements respectifs,

Dans le but de régler certaines situations d'individus possédant deux ou plusieurs nationalités en ce qui concerne leurs obligations militaires,

Sont convenus des dispositions suivantes :

ARTICLE PREMIER.

L'individu possédant la nationalité de deux ou de plusieurs pays, qui réside habituellement sur le territoire de l'un d'eux et se rattache en fait le plus à ce pays, sera exempté de toutes obligations militaires dans tout autre de ces pays.

Cette dispense pourra entraîner la perte de la nationalité de tout autre de ces pays.

ARTICLE 2.

Sous réserve des dispositions de l'article premier du présent Protocole, si un individu possède la nationalité de deux ou plusieurs Etats et a, aux termes de la législation de l'un d'eux, le droit, au moment où il atteint sa majorité, de répudier ou de refuser la nationalité du dit Etat, il sera, pendant sa minorité, exempté de service militaire dans cet Etat.

ARTICLE 3.

L'individu qui a perdu la nationalité d'un Etat d'après la loi de cet Etat et a acquis une autre nationalité, sera exempté d'obligations militaires dans le pays dont il a perdu la nationalité.

ARTICLE 4.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent d'appliquer, dans leurs relations mutuelles, à partir de la mise en vigueur du présent Protocole, les principes et règles insérés à l'article ci-dessus.

L'insertion de ces principes et règles ne préjuge en rien la question de savoir si les dits principes et règles font ou non partie actuellement du droit international.

Il est en outre entendu qu'en ce qui concerne tout point qui ne fait pas l'objet d'une des dispositions de l'article ci-dessus, les principes et règles du droit international demeurent en vigueur.

PROTOCOL NOPENS DE MILITAIRE VERPLICHTINGEN IN BEPAALDE GEVALLEN VAN DUBBELE NATIONALITEIT.

De Gevolmachtigden, die namens hun onderscheidene Regeeringen dit Protocol onderteekenen,

Ten einde in zekere gevallen voor personen, die twee of meer nationaliteiten bezitten, den toestand te regelen met betrekking tot hun militaire verplichtingen,

Zijn omtrent de volgende bepalingen overeengekomen :

ARTIKEL 1.

De persoon, die de nationaliteit van twee of verscheidene landen bezit en die gewoonlijk verblijf houdt op het grondgebied van één van deze landen en feitelijk het nauwst aan dit land verbonden is, zal van alle militaire verplichtingen in ieder ander van deze landen zijn vrijgesteld.

Deze vrijstelling zal het verlies van nationaliteit van ieder ander van die andere landen kunnen medebrengen.

ARTIKEL 2.

Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 1 van dit Protocol zal, indien de persoon de nationaliteit bezit van twee of meer Staten en hij krachtens de wetgeving van één van deze Staten het recht heeft op het oogenblik, waarop hij meerderjarig wordt, afstand te doen van de nationaliteit van dien Staat of deze nationaliteit te weigeren, deze persoon gedurende zijn minderjarigheid van den militairen dienst in dezen Staat zijn vrijgesteld.

ARTIKEL 3.

Een persoon, die de nationaliteit van een Staat krachtens de wet van dezen Staat heeft verloren en een andere nationaliteit heeft verkregen, zal vrijgesteld worden van de militaire verplichtingen in het land, waarvan hij de nationaliteit heeft verloren.

ARTIKEL 4.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, in haar onderlinge betrekkingen met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit Protocol de beginselen en regelen, die in bovenstaande artikelen zijn nedergelegd, toe te passen.

Het nederleggen van bovenbedoelde beginselen en regelen in het Protocol beslist in geen deele over de vraag of deze beginselen en regelen nu reeds al dan niet deel uitmaken van het internationale recht.

Bovendien is het wel te verstaan, dat ten aanzien van ieder punt, dat niet valt onder de bovenstaande bepalingen, de beginselen en regelen van het internationale recht van kracht blijven.

ARTICLE 5.

Rien dans le présent Protocole ne portera atteinte aux dispositions des traités, conventions ou accords en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes relatifs à la nationalité ou à des questions s'y rattachant.

ARTICLE 6.

En signant ou ratifiant le présent Protocole ou en y adhérant, chacune des Hautes Parties Contractantes pourra exclure de son acceptation telle ou telle des dispositions des articles 1 à 3 et 7 au moyen de réserves expresses.

Les dispositions ainsi exclues ne pourront être opposées à la Partie Contractante ayant formulé de telles réserves ni invoquées par elle contre une autre Partie Contractante.

ARTICLE 7.

S'il s'élève entre les Hautes Parties Contractantes un différend quelconque relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Protocole, et si ce différend n'a pu être résolu de façon satisfaisante par voie diplomatique, il sera réglé conformément aux dispositions, en vigueur entre les Parties, concernant le règlement des différends internationaux.

Au cas où de telles dispositions n'existeraient pas entre les Parties au différend, elles le soumettront à une procédure arbitraire ou judiciaire, en se conformant aux lois constitutionnelles de chacune d'elles. A défaut d'accord sur le choix d'un autre tribunal, elles soumettront le différend à la Cour permanente de Justice internationale, si elles sont toutes Parties au Protocole du 16 décembre 1920, relatif à la dite Cour, et, si elles n'y sont pas toutes Parties, à un tribunal d'arbitrage constitué conformément à la Convention de La Haye du 18 octobre 1907, relative au règlement pacifique des conflits internationaux.

ARTICLE 8.

Le présent Protocole pourra être signé, jusqu'au 31 décembre 1930, au nom de tout Membre de la Société des Nations ou de tout Etat non Membre, invité à la première Conférence de Codification ou auquel le Conseil de la Société des Nations aura, à cet effet, communiqué un exemplaire dudit Protocole.

ARTICLE 9.

Le présent Protocole sera ratifié et les ratifications seront déposées au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Secrétaire général donnera connaissance de chaque

ARTIKEL 5.

Niets in dit Protocol zal inbreuk maken op de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen, die van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen nopens de nationaliteit of hiermede verband houdende vragen.

ARTIKEL 6.

Bij het ondertekenen of bekrachtigen van dit Protocol of bij het toetreden hiertoe zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij door middel van nadrukkelijke voorbehouden één of meer bepalingen van de artikelen 1 tot 3 en 7 kunnen uitsluiten.

De aldus uitgesloten bepalingen zullen niet aan de Verdragsluitende Partij, die zoodanig voorbehoud heeft gemaakt, kunnen worden tegengeworpen, en ook niet door deze Partij tegen een andere Verdragsluitende Partij kunnen worden ingeroepen.

ARTIKEL 7.

Indien tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen eenig geschil rijst nopens de uitlegging of toepassing van dit Protocol en indien dit geschil niet op bevredigende wijze is opgelost kunnen worden langs diplomatieken weg, zal het worden geregeld overeenkomstig de bepalingen, die tusschen de partijen van kracht zijn met betrekking tot de beslechting van internationale geschillen.

In geval zoodanige bepalingen niet zouden bestaan tusschen de bij het geschil betrokken partijen, zullen zij het geschil onderwerpen aan een scheidsrechterlijke of rechterlijke procedure overeenkomstig de grondwettelijke voorschriften van ieder der partijen. Bij gebreke aan overeenstemming ten aanzien van de keuze van een ander gerecht, zullen zij het geschil onderwerpen aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, indien zij alle partij zijn bij het Protocol van 16 December 1920 nopens dit Hof; en indien zij niet alle partij bij dit Protocol zijn, aan een scheidsgerecht, dat samengesteld zal worden overeenkomstig het Haagsche Verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

ARTIKEL 8.

Dit Protocol zal kunnen worden ondertekend tot op 31 December 1930 namens ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat niet-Lid, die uitgenoodigd is tot de Eerste Codificatie-Conferentie of waaraan de Volkenbondsraad te dien einde een exemplaar van dit Protocol zal hebben toegezonden.

ARTIKEL 9.

Dit Protocol zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingen zullen worden nedergelegd op het Secretariaat van den Volkenbond.

De Secretaris-Generaal zal van iedere nederlegging van

dépôt aux Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 6, en indiquant la date à laquelle ce dépôt a été effectué.

ARTICLE 10.

A partir du 1er janvier 1934, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre visé à l'article 6, au nom duquel le Protocole n'a pas été signé à cette date, sera admis à y adhérer.

Son adhésion fera l'objet d'un Acte déposé au Secrétariat de la Société des Nations. Le Secrétaire général notifiera chaque adhésion à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres visés à l'article 6, en indiquant la date à laquelle l'acte d'adhésion a été déposé.

ARTICLE 11.

Un procès-verbal sera dressé par le Secrétaire général de la Société des Nations dès que des ratifications ou des adhésions auront été déposées au nom de dix Membres de la Société des Nations ou Etats non Membres.

Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal sera remise à chacun des Membres de la Société des Nations et à tout Etat non Membre visés à l'article 6, par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations.

ARTICLE 12.

Le présent Protocole entrera en vigueur le 90e jour après la date du procès-verbal visé à l'article 9 à l'égard des Membres au nom desquels des ratifications ou adhésions auront été déposées à la suite de ce procès-verbal.

A l'égard de chacun des Membres ou Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou des adhésions seront ultérieurement déposées, le Protocole entrera en vigueur le 90e jour après la date du dépôt de sa ratification ou de son adhésion.

ARTICLE 13.

A partir du 1er janvier 1936, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre à l'égard duquel le présent Protocole est à ce moment en vigueur pourra adresser au Secrétaire général de la Société des Nations une demande tendant à la revision de certaines ou de toutes les dispositions de ce Protocole. Si une telle demande, communiquée aux autres Membres ou Etats non Membres à l'égard desquels le Protocole est à ce moment en vigueur, est appuyée dans un délai d'un an par au moins neuf d'entre eux, le Conseil de la Société des Nations décidera, après consultations des Membres et des Etats non Membres visés à l'article 6, s'il y a lieu de convoquer une conférence spéciale à cet effet, ou de mettre cette revision à l'ordre du jour d'une prochaine conférence pour la codification du droit international.

een bekrachtiging mededeeling doen aan de Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8, met vermelding van den datum der nederlegging.

ARTIKEL 10.

Met ingang van 1 Januari 1934 zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid bedoeld in artikel 8, namens wien het Protocol op dien datum nog niet is onteekend, tot het Protocol kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door het nederleggen van een akte op het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal van iedere toetreding kennis geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8, met vermelding van den datum, waarop de akte van toetreding is nedergelegd.

ARTIKEL 11.

Een proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden opgesteld, zoodra bekrachtigingen of toetredingen zullen zijn nedergelegd namens tien Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van dit proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gezonden aan ieder Lid van den Volkenbond en aan iederen Staat niet-Lid bedoeld in artikel 8.

ARTIKEL 12.

Dit Protocol zal in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het in artikel 11 bedoelde proces-verbaal ten aanzien van de Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen op den datum van dit proces-verbaal zullen zijn nedergelegd.

Ten aanzien van ieder van de Leden of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen later zullen worden nedergelegd, zal het Protocol in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het nederleggen van zijn bekrachtiging of van zijn toetreding.

ARTIKEL 13.

Van 1 Januari 1936 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid, ten aanzien van wien dit Protocol op dat oogenblik van kracht zal zijn, tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond een verzoek kunnen richten tot herziening van eenige of van alle bepalingen van dit Protocol. Indien een zoodanig verzoek, nadat het is medegedeeld aan de andere Leden of Staten niet-Leden, ten aanzien van wie het Protocol op dat oogenblik van kracht is, binnen den tijd van één jaar wordt ondersteund door minstens negen van deze Staten, zal de Raad van den Volkenbond beslissen, na overleg gepleegd te hebben met de Leden en de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8, of er aanleiding bestaat, een bijzondere conferentie te dien einde bijeen te roepen, of om deze herziening op de agenda te plaatsen van een volgende conferentie voor de codificatie van het internationale recht.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en cas de révision du présent Protocole, l'Accord nouveau pourra prévoir que son entrée en vigueur entraînera l'abrogation à l'égard de toutes les Parties au Présent Protocole de toutes les dispositions de celui-ci ou de certaines d'entre elles.

ARTICLE 14.

Le présent Protocole peut être dénoncé.

Cette dénonciation sera notifiée par écrit au Secrétaire général de la Société des Nations, qui en donnera connaissance à tous les Membres et aux Etats non Membres visés à l'article 6.

Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard du Membre ou de l'Etat non Membre qui l'aura notifiée et un an après la date à laquelle cette notification aura été reçue par le Secrétaire général.

ARTICLE 15.

1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut déclarer, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion que, par son acceptation du présent Protocole, Elle n'entend assumer aucune obligation en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le présent Protocole ne sera pas applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra ultérieurement notifier au Secrétaire général de la Société des Nations qu'Elle entend rendre le présent Protocole applicable à l'ensemble ou à toute partie de ses territoires ou de leurs populations ayant fait l'objet de la déclaration prévue au paragraphe précédent. Dans ce cas, le Protocole s'appliquera aux territoires ou aux populations visés dans la notification six mois après la réception de cette notification par le Secrétaire général de la Société des Nations.

3. De même, chacune des Hautes Parties Contractantes peut, à tout moment, déclarer qu'Elle entend voir cesser l'application du présent Protocole à l'ensemble ou à toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le Protocole cessera d'être applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration un an après la réception de cette déclaration par le Secrétaire général de la Société des Nations.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut faire des réserves conformément à l'article 4 du présent Protocole en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou en ce qui concerne certaines de leurs populations, au moment de la signature.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, dat in geval van herziening van dit Protocol de nieuwe Regeling zal kunnen bepalen, dat de inwerkingtreding hiervan zal kunnen medebrengen, dat ten aanzien van alle Partijen bij dit Protocol alle of eenige bepalingen ervan vervallen.

ARTIKEL 14.

Dit Protocol kan worden opgezegd.

Deze opzegging zal schriftelijk aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden medegedeeld, die hiervan kennis zal geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8.

Deze opzegging zal alleen gevolg hebben ten aanzien van het Lid of van den Staat niet-Lid, die het Protocol zal hebben opgezegd, en wel één jaar na den datum, waarop deze opzegging door den Secretaris-Generaal zal zijn ontvangen.

ARTIKEL 15.

1. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan op het oogenblik van ondertekening, bekrachtiging of toetreding verklaren, dat zij door de aanvaarding van dit Protocol geen verplichting op zich neemt ten aanzien van alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden; in dat geval zal dit Protocol niet van toepassing zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd.

2. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan later ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond brengen, dat zij wenscht dat dit Protocol van toepassing zal zijn op alle of eenige gebieden of deelen van de bevolkingen, die in de verklaring, bedoeld in het vorige lid, zijn genoemd. In dat geval zal het Protocol van toepassing zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in deze mededeeling worden genoemd, zes maanden na de ontvangst van deze mededeeling door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

3. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan ten allen tijde verklaren, dat zij de toepassing van dit Protocol op alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook, voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden wenscht te beëindigen; in dat geval zal het Protocol ophouden van toepassing te zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd, één jaar na de ontvangst van deze verklaring door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

4. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan overeenkomstig artikel 8 van dit Protocol voorbehouden maken voor zoover betreft alle of eenige van haar koloniën, protectoraten of overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst of voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige

de la ratification ou de l'adhésion, ou au moment de la notification prévue au paragraphe 2 du présent article.

5. Le Secrétaire général de la Société des Nations communiquera à tous les membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 6, les déclarations et notifications reçues en vertu du présent article.

ARTICLE 16.

Le présent Protocole sera enregistré par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations, dès sa mise en vigueur.

ARTICLE 17.

Les textes français et anglais du présent Protocole font également foi.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé le présent Protocole.

Fait à La Haye, le douze avril mil neuf cent trente, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Secrétariat de la Société des Nations. Une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétaire général à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres invités à la première Conférence pour la Codification du Droit international.

ALLEMAGNE :

GÖPPERT
HERING

ETATS-UNIS D'AMERIQUE :

Hugh R. WILSON

AUTRICHE :

LEITMAIER

BELGIQUE :

J. DE RUELLE

Sous réserve d'adhésion ultérieure pour la Colonie du Congo et les Territoires sous mandat.

GRANDE-BRETAGNE ET IRLANDE DU NORD,

ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non membres séparés de la Société des Nations :

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

gebieden, op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding, of bij het doen van de mededeeling, bedoeld in lid 2 van dit artikel.

5. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zal aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden, bedoeld in artikel 8, de verklaringen en mededeelingen, die krachtens dit artikel ontvangen worden, mededeelen.

ARTIKEL 16.

Dit Protocol zal worden geregistreerd door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, zoodra het in werking zal zijn getreden.

ARTIKEL 17.

De Fransche en Engelsche teksten van dit Protocol zijn beide authentiek.

Ten blijke waarvan de Gevolmachtigden dit Protocol hebben onderteekend.

Gedaan te 's-Gravenhage, den twaalfden April negentienhonderddertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift hiervan zal door den Secretaris-Generaal worden toegezonden aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden, die uitgenoodigd zijn tot de Eerste Conferentie voor de Codificatie van het internationale recht.

DUITSCHLAND :

GÖPPERT
HERING

VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA :

Hugh R. WILSON

OOSTENRIJK :

LEITMAIER

BELGIË :

J. DE RUELLE

Onder voorbehoud van latere toetreding voor de Congo-kolonie en de Mandaatgebieden.

GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND :

evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn.

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

CANADA :

Philippe Roy

ETAT LIBRE D'IRLANDE :

John J. HEARNE

INDE :

Conformément aux dispositions de l'article 15 de ce Protocole, je déclare que Sa Majesté Britannique n'assume aucune obligation en ce qui concerne les territoires de l'Inde appartenant à un prince ou chef placé sous sa suzeraineté ou en ce qui concerne la population desdits territoires.

Basanta KUMAR MULICK

CHILI :

Miguel CRUCHAGA
Alejandro ALVAREZ
H. MARCHANT

COLOMBIE :

A. J. RESTREPO
Francisco José URRUTIA

CUBA :

Ad referendum.
DIAZ DE VILLAR
Carlos DE ARMENTEROS

DANEMARK :

F. MARTENSEN-LARSEN
V. LORCK.

EGYPTE :

A. BADAoui
M. SID AHMED

ESPAGNE :

A. GOICOECHEA

CANADA :

Philippe Roy

IERSCHE VRIJSTAAT :

John J. HEARNE

BRITSCH-INDIE :

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 15 van dit Protocol verklaar ik, dat Zijne Britsche Majesteit geen verplichting aanvaardt met betrekking tot de gebieden in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzeriniteit of met betrekking tot de bevolking van genoemde gebieden.

Basanta KUMAR MULICK

CHILI :

Miguel CRUCHAGA
Alejandro ALVAREZ
H. MARCHANT

COLUMBIA :

A. J. RESTREPO
Francisco José URRUTIA

CUBA :

Ad referendum.
DIAZ DE VILLAR
Carlos DE ARMENTEROS

DENEMARKEN :

F. MARTENSEN-LARSEN
V. LORCK

EGYPTE :

A. BADAoui
M. SID AHMED

SPANJE :

A. GOICOECHEA

FRANCE :

Paul MATTER
A. KAMMERER

GRECE :

Ad referendum.

Megalos CALOYANNI
Jean SPIROPOULOS

LUXEMBOURG :

Conrad STUMPER

MEXIQUE :

Eduardo SUAREZ

PAYS-BAS :

Les Pays-Bas :
1° Excluent de leur acception l'article 3;
2° N'entendent assumer aucune obligation en ce qui concerne les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao.

V. EYSINGA
J. KOSTERS

PEROU :

M. H. CORNEJO

PORTUGAL :

José CAEIRO DA MATTA
José Maria VILHENA BARBOSA DE MAGALHAES
Prof. Doutor J. LOBO D'ÁVILA LIMA

SALVADOR :

J. Gustavo GUERRERO

FRANKRIJK :

Paul MATTER
A. KAMMERER

GRIEKENLAND :

Ad referendum.

N. POLITIS
Megalos CALOYANNI
Jean SPIROPOULOS

LUXEMBURG :

Conrad STUMPER

MEXICO :

Eduardo SUAREZ

NEDERLAND :

Nederland :
1. Sluit artikel 3 van aanvaarding uit;
2. Verklaart geen verplichting op zich te nemen, voorzover betreft Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

V. EYSINGA
J. KOSTERS

PERU :

M. H. CORNEJO

PORTUGAL :

José CAEIRO DA MATTA
José Maria VILHENA BARBOSA DE MAGALHAES
Prof. Doutor J. LOBO D'ÁVILA LIMA

SALVADOR :

J. Gustavo GUERRERO

SUEDE :

Sous réserve de ratification de S. M. le Roi de Suède avec l'approbation du Riksdag.

K. J. WESTMAN

URUGUAY :

E. E. BUERO

**PROTOCOLE SPECIAL
RELATIF A L'APATRIDIE**

Les Plénipotentiaires soussignés, au nom de leurs Gouvernements respectifs,

Dans le but de régler certains rapports des apatrides avec l'Etat dont ils ont eu en dernier lieu la nationalité,

Sont convenus des dispositions suivantes :

ARTICLE PREMIER.

Si un individu, après être entré en pays étranger, a perdu sa nationalité sans en acquérir une autre, l'Etat dont il possédait en dernier lieu la nationalité est tenu de le recevoir, à la demande du pays de séjour :

1° Si cet individu est dans un état d'indigence permanent par suite d'une maladie incurable ou pour toute autre cause, ou

2° Si cet individu a subi, dans le pays de séjour, une condamnation à une peine d'au moins un mois d'emprisonnement, qu'il a accomplie ou dont il a obtenu remise totale ou partielle.

Dans le premier cas, l'Etat dont cet individu possédait en dernier lieu la nationalité pourra refuser de le recevoir en s'engageant à pourvoir aux frais d'assistance dans le pays de séjour à partir du trentième jour à compter de la demande. Dans le second cas, les frais de transport seront à la charge du pays qui formule la demande de renvoi.

ARTICLE 2.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent d'appliquer, dans leurs relations mutuelles, à partir de la mise en vigueur du présent Protocole, les principes et règles insérés à l'article ci-dessus.

ZWEDEN :

Onder voorbehoud van de bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van Zweden met goedkeuring van den Riksdag.

K. J. WESTMAN

URUGUAY :

E. E. BUERO

**BIJZONDER PROTOCOL
BETREFFENDE DE STAATLOOSHEID**

De gevolmachtigden, die, namens hun onderscheidene Regeeringen, dit Protocol onderteekenen,

Ten einde sommige betrekkingen te regelen van de vaderlandloozen met den staat waarvan zij laatst de nationaliteit hadden,

Zijn omtrent de volgende bepalingen overeengekomen :

ARTIKEL 1.

Indien een persoon, na in een vreemd land binnengekomen te zijn, zijn nationaliteit verloren heeft, zonder er een andere te verwerven, is de Staat welks nationaliteit hij laatst bezat, op aanvraag van het land waar hij verblijft, gehouden hem te ontvangen,

1) indien die persoon, uit hoofde van een ongeneeslijke ziekte of om elke andere reden in een bestendigen staat van behoefteigheid verkeert, of,

2) indien die persoon, in het land van verblijf, een veroordeeling ondergaan heeft tot een gevangenisstraf van ten minste één maand, die hij uitgedaan of waarvan hij de geheele of gedeeltelijke vrijstelling bekomen heeft.

In het eerste geval zal de Staat waarvan die persoon laatst de nationaliteit bezat, kunnen weigeren hem te ontvangen, mits de verbintenis aan te gaan om van den dertigsten dag af na de aanvraag, voor de kosten van onderhoud in het land van verblijf in te staan. In het tweede geval, zullen de kosten van vervoer ten laste zijn van het land, dat de vraag tot terugzending formuleert.

ARTIKEL 2.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, in haar onderlinge betrekkingen met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit Protocol de beginselen en regelen, die in bovenstaande artikelen zijn nedergelegd, toe te passen.

L'insertion de ces principes et règles ne préjuge en rien la question de savoir si les dits principes et règles font ou non partie actuellement du droit international.

Il est en outre entendu qu'en ce qui concerne tout point qui ne fait pas l'objet d'une des dispositions de l'article ci-dessus, les principes et règles du droit international demeurent en vigueur.

ARTICLE 3.

Rien dans le présent Protocole ne portera atteinte aux dispositions des traités, conventions ou accords en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes relatifs à la nationalité ou à des questions s'y rattachant.

ARTICLE 4.

En signant ou ratifiant le présent Protocole ou en y adhérant, chacune des Hautes Parties Contractantes pourra exclure de son acceptation telle ou telle des dispositions des articles 1er et 5 au moyen de réserves expresses.

Les dispositions ainsi exclues ne pourront être opposées à la Partie Contractante ayant formulé de telles réserves ni invoquées par elle contre une autre Partie Contractante.

ARTICLE 5.

S'il s'élève entre les Hautes Parties Contractantes un différend quelconque relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Protocole, et si ce différend n'a pu être résolu de façon satisfaisante par voie diplomatique, il sera réglé conformément aux dispositions, en vigueur entre les Parties, concernant le règlement des différends internationaux.

Au cas où de telles dispositions n'existeraient pas entre les parties au différend, elles le soumettront à une procédure arbitrale ou judiciaire, en se conformant aux lois constitutionnelles de chacune d'elles. A défaut d'accord sur le choix d'un autre tribunal, elles soumettront le différend à la Cour permanente de Justice internationale, si elles sont toutes Parties au Protocole du 16 décembre 1920, relatif à la dite Cour, et, si elles n'y sont pas toutes Parties, à un tribunal d'arbitrage constitué conformément à la Convention de La Haye du 18 octobre 1907, relative au règlement pacifique des conflits internationaux.

ARTICLE 6.

Le présent Protocole pourra être signé, jusqu'au 31 décembre 1930, au nom de tout Membre de la Société des Nations ou de tout Etat non Membre, invité à la première Conférence de Codification ou auquel le Conseil de la Société des Nations aura, à cet effet, communiqué un exemplaire du dit Protocole.

Het nederleggen van bovenbedoelde beginselen en regelen in het Protocol beslist in geen deele over de vraag of deze beginselen en regelen nu reeds al dan niet deel uitmaken van het internationale recht.

Bovendien is het wel verstaan, dat ten aanzien van ieder punt, dat niet valt onder de bovenstaande bepalingen, de beginselen en regelen van het internationale recht van kracht blijven.

ARTIKEL 3.

Niets in dit Protocol zal inbreuk maken op de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen, die van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen nopens de nationaliteit of hiermede verband houdende vragen.

ARTIKEL 4.

Bij het onderteekenen of bekrachtigen van dit Protocol of bij het toetreden hiertoe zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij door middel van nadrukkelijke voorbehouden één of meer bepalingen van de artikelen 1 en 5 kunnen uitsluiten.

De aldus uitgesloten bepalingen zullen niet aan de Verdragsluitende Partij, die zoodanig voorbehoud heeft gemaakt, kunnen worden tegengeworpen, en ook niet door deze Partij tegen een andere Verdragsluitende Partij kunnen worden ingeroepen.

ARTIKEL 5.

Indien tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen eenig geschil rijst nopens de uitlegging of toepassing van dit Protocol en indien dit geschil niet op bevredigende wijze is opgelost kunnen worden langs diplomatieken weg, zal het worden geregeld overeenkomstig de bepalingen, die tusschen de partijen van kracht zijn met betrekking tot de beslechting van internationale geschillen.

In geval zoodanige bepalingen niet zouden bestaan tusschen de bij het geschil betrokken partijen, zullen zij het geschil onderwerpen aan een scheidsrechterlijke procedure, overeenkomstig de grondwettelijke voorschriften van ieder der partijen. Bij gebreke aan overeenstemming ten aanzien van de keuze van een ander gerecht, zullen zij het geschil onderwerpen aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, indien zij alle partij zijn bij het Protocol van 16 December 1920 nopens dit Hof, en indien zij niet alle partij bij dit Protocol zijn, aan een scheids-gerecht, dat samengesteld zal worden overeenkomstig het Haagsche Verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

ARTIKEL 6.

Dit Protocol zal kunnen worden onderteekend tot op 31 December 1930 namens ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat niet-Lid, die uitgenoodigd is tot de Eerste Codificatie-Conferentie of waaraan de Volkenbondsraad te dien einde een exemplaar van dit Protocol zal hebben toegezonden.

ARTICLE 7.

Le Présent Protocole sera ratifié et les ratifications seront déposées au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Secrétaire général donnera connaissance de chaque dépôt aux Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 6, en indiquant la date à laquelle ce dépôt a été effectué.

ARTICLE 8.

A partir du 1er janvier 1931, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre visé à l'article 6, au nom duquel le Protocole n'a pas été signé à cette date, sera admis à y adhérer.

Son adhésion fera l'objet d'un Acte déposé au Secrétariat de la Société des Nations. Le Secrétaire général notifiera chaque adhésion à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres visés à l'article 6, en indiquant la date à laquelle l'Acte d'adhésion a été déposé.

ARTICLE 9.

Un procès-verbal sera dressé par le Secrétaire général de la Société des Nations dès que des ratifications ou des adhésions auront été déposées au nom de dix Membres de la Société des Nations ou Etats non Membres.

Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal sera remise à chacun des Membres de la Société des Nations et à tout Etat non Membre visés à l'article 6, par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations.

ARTICLE 10.

Le présent Protocole entrera en vigueur le 90e jour après la date du procès-verbal visé à l'article 9 à l'égard des Membres de la Société des Nations et des Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou adhésions auront été déposées à la suite de ce procès-verbal.

A l'égard de chacun des Membres ou Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou des adhésions seront ultérieurement déposées, le Protocole entrera en vigueur le 90e jour après la date du dépôt de sa ratification ou de son adhésion.

ARTICLE 11.

A partir du 1er janvier 1936, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre à l'égard duquel le présent Protocole est à ce moment en vigueur pourra adresser au Secrétaire général de la Société des Nations une demande tendant à la revision de certaines ou de toutes les dispositions de ce Protocole. Si une telle demande, communiquée aux autres Membres ou Etats non Membres à l'égard desquels le Protocole est à ce moment en vigueur, est appuyée dans un délai d'un an par au moins

ARTIKEL 7.

Dit Protocol zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingen zullen worden nedergelegd op het Secretariaat van den Volkenbond.

De Secretaris-Generaal zal van iedere nederlegging van een bekrachtiging mededeeling doen aan de Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6, met vermelding van den datum der nederlegging.

ARTIKEL 8.

Met ingang van 1 Januari 1931 zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid bedoeld in artikel 6, namens wien het Protocol op dien datum nog niet is onder teekend, tot het Protocol kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door het nederleggen van een akte op het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal van iedere toetreding kennis geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6, met vermelding van den datum, waarop de akte van toetreding is nedergelegd.

ARTIKEL 9.

Een proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden opgesteld, zoodra bekrachtigingen of toetredingen zullen zijn nedergelegd namens tien Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van dit proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gezonden aan ieder Lid van den Volkenbond en aan iederen Staat niet-Lid bedoeld in artikel 6.

ARTIKEL 10.

Dit Protocol zal in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het in artikel 9 bedoelde proces-verbaal ten aanzien van de Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen op den datum van dit proces-verbaal zullen zijn nedergelegd.

Ten aanzien van ieder van de Leden of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen later zullen worden nedergelegd, zal het Protocol in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het nederleggen van zijn bekrachtiging of van zijn toetreding.

ARTIKEL 11.

Van 1 Januari 1936 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid, ten aanzien van wien dit Protocol op dat oogenblik van kracht zal zijn, tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond een verzoek kunnen richten tot herziening van eenige of van alle bepalingen van dit Protocol. Indien een zoodanig verzoek, nadat het is medegedeeld aan de andere Leden of Staten niet-Leden, ten aanzien van wie het Protocol op dat oogenblik van kracht is, binnen den tijd van één jaar wordt ondersteund door min-

neuf d'entre eux, le Conseil de la Société des Nations décidera, après consultation des Membres et des Etats non Membres visés à l'article 6, s'il y a lieu de convoquer une conférence spéciale à cet effet, ou de mettre cette revision à l'ordre du jour d'une prochaine conférence pour la codification du droit international.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en cas de revision du présent Protocole, l'Accord nouveau pourra prévoir que son entrée en vigueur entraînera l'abrogation à l'égard de toutes les Parties au présent Protocole de toutes les dispositions de celui-ci ou de certaines d'entre elles.

ARTICLE 12.

Le présent Protocole peut être dénoncé.

Cette dénonciation sera notifiée par écrit au Secrétaire général de la Société des Nations, qui en donnera connaissance à tous les Membres et aux Etats non Membres visés à l'article 6.

Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard du Membre ou de l'Etat non Membre qui l'aura notifiée et un an après la date à laquelle cette notification aura été reçue par le Secrétaire général.

ARTICLE 13.

1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut déclarer, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion que, par son acceptation du présent Protocole, Elle n'entend assumer aucune obligation en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le présent Protocole ne sera pas applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra ultérieurement notifier au Secrétaire général de la Société des Nations qu'Elle entend rendre le présent Protocole applicable à l'ensemble ou à toute partie de ses territoires ou de leurs populations ayant fait l'objet de la déclaration prévue au paragraphe précédent. Dans ce cas, le Protocole s'appliquera aux territoires ou aux populations visés dans la notification six mois après la réception de cette notification par le Secrétaire général de la Société des Nations.

3. De même, chacune des Hautes Parties Contractantes peut, à tout moment, déclarer qu'Elle entend voir cesser l'application du Présent Protocole à l'ensemble ou à toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le Protocole cessera d'être applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration un an après la réception de cette déclaration par le Secrétaire général de la Société des Nations.

stens negen van deze Staten, zal de Raad van den Volkenbond beslissen, na overleg gepleegd te hebben met de Leden en de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6, of er aanleiding bestaat, een bijzondere conferentie te dien einde bijeen te roepen, of om deze herziening op de agenda te plaatsen van een volgende conferentie voor de codificatie van het internationale recht.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, dat in geval van herziening van dit Protocol de nieuwe Regeling zal kunnen bepalen, dat de inwerkingtreding hiervan zal kunnen medebrengen, dat ten aanzien van alle Partijen bij dit Protocol alle of eenige bepalingen er van vervallen.

ARTIKEL 12.

Dit Protocol kan worden opgezegd.

Deze opzegging zal schriftelijk aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden medegedeeld, die hiervan kennis zal geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6.

Deze opzegging zal alleen gevolg hebben ten aanzien van het Lid of van den Staat niet-Lid, die het Protocol zal hebben opgezegd, en wel één jaar na den datum, waarop deze opzegging door den Secretaris-Generaal zal zijn ontvangen.

ARTIKEL 13.

1. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding verklaren, dat zij door de aanvaarding van dit Protocol geen verplichting op zich neemt ten aanzien van alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden; in dat geval zal dit Protocol niet van toepassing zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd.

2. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan later ten allen tijde ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond brengen, dat zij wenscht, dat dit Protocol van toepassing zal zijn op alle of eenige gebieden of deelen van de bevolkingen, die in de verklaring, bedoeld in het vorige lid, zijn genoemd. In dat geval zal het Protocol van toepassing zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in deze mededeeling worden genoemd, zes maanden na de ontvangst van deze mededeeling door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

3. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan ten allen tijde verklaren, dat zij de toepassing van dit Protocol op alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook, voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden wenscht te beëindigen; in dat geval zal het Protocol ophouden van toepassing te zijn op de gebieden of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd, één jaar na de ontvangst van deze verklaring door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut faire des réserves conformément à l'article 4 du présent Protocole en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou en ce qui concerne certaines de leurs populations, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, ou au moment de la notification prévue au paragraphe 2 du présent article.

5. Le Secrétaire général de la Société des Nations communiquera à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 6 les déclarations et notifications reçues en vertu du présent article.

ARTICLE 14.

Le présent Protocole sera enregistré par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations, dès sa mise en vigueur.

ARTICLE 15.

Les textes français et anglais du présent Protocole font également foi.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé le présent Protocole.

Fait à La Haye, le douze avril mil neuf cent trente, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Secrétariat de la Société des Nations. Une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétaire général à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres invités à la première Conférence pour la Codification du Droit international.

AUTRICHE :

LEITMAIER

BELGIQUE :

Sous la réserve que l'application de ce Protocole ne s'étendra pas à la Colonie du Congo belge ni aux Territoires sous mandat.

Fernand PELTZER

GRANDE-BRETAGNE ET IRLANDE DU NORD,

ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non membres séparés de la Société des Nations :

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

CANADA :

Philippe ROY

UNION SUD-AFRICAINE :

Charles W. H. LANDSDOWN

ETAT LIBRE D'IRLANDE :

John J. HEARNE

4. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan overeenkomstig artikel 6 van dit Protocol voorbehouden inaken voor zoover betreft alle of eenige van haar koloniën, protectoraten of overzeesche gebieden of gebieden, die onder haar suzeriniteit of mandaat zijn geplaatst of voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebieden, op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding, of bij het doen van de mededeeling, bedoeld in lid 2 van dit artikel.

5. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zal aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden, bedoeld in artikel 6, de verklaringen en mededeelingen, die krachtens dit artikel ontvangen worden, mededeelen.

ARTIKEL 14.

Dit Protocol zal worden geregistreerd door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, zoodra het in werking zal zijn getreden.

ARTIKEL 15.

De Fransche en Engelsche teksten van dit Protocol zijn beide authentiek.

Ten blijke waarvan de Gevolmachtigden dit Protocol hebben onderteekend.

Gedaan te 's-Gravenhage, den twaalfden April negentienhonderddertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift hiervan zal door den Secretaris-Generaal worden toegezonden aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden, die uitgenoodigd zijn tot de Eerste Conferentie voor de Codificatie van het internationale recht.

OOSTENRIJK :

LEITMAIER

BELGIE :

Onder voorbehoud dat de toepassing van dit Protocol zich niet tot de Congo-Kolonie en de Mandaatgebieden zal uitstrekken.

Fernand PELTZER

GROOT-BRITANNIE EN NOORD-IERLAND :

evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn.

Maurice GWYER
Oscar F. DOWSON

CANADA :

Philippe ROY

ZUID-AFRIKA :

Charles W. H. LANDSDOWN

IERSCHE VRIJSTAAT :

John J. HEARNE

INDE :

Conformément aux dispositions de l'article 13 de ce Protocole, je déclare que Sa Majesté britannique n'assume aucune obligation en ce qui concerne les territoires de l'Inde appartenant à un Prince ou Chef placé sous sa suzeraineté ou en ce qui concerne la population des dits territoires.

Basanta Kumar MULLICK.

CHINE :

Woo KAISENG

COLOMBIE :

A. J. RESTREPO
Francisco José URRUTIA

CUBA :

Ad referendum
DÍAZ DE VILLAR
Carlos DE ARMENTEROS

EGYPTE :

A. BADAQUI
M. SID AHMED

ESPAGNE :

A. GOICOECHEA

GRECE :

Ad referendum
N. POLITIS
Megalos A. CALOYANNI
Jean SPIROPOULOS

LUXEMBOURG :

Conrad STUMPER

MEXIQUE :

Eduardo SUAREZ

PEROU :

M. H. CORNEJO

BRITSCH-INDIE :

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 13 van dit Protocol verklaar ik, dat Zijne Majesteit geen verplichting aanvaardt met betrekking tot de gebieden in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzeriniteit of met betrekking tot de bevolking van genoemde gebieden.

Basanta Kumar MULLICK

CHINA :

Woo KAISENG

COLUMBIA :

A. J. RESTREPO
Francisco José URRUTIA

CUBA :

Ad referendum
DÍAZ DE VILLAR
Carlos DE ARMENTEROS

EGYPTE :

A. BADAQUI
M. SID AHMED

SPANJE :

A. GOICOECHEA

GRIEKENLAND :

Ad referendum
N. POLITIS
Megalos CALOYANNI
Jean SPIROPOULOS

LUXEMBURG :

Conrad STUMPER

MEXICO :

Eduardo SUAREZ

PERU :

M. H. CORNEJO

PORTUGAL :

José CAEIRO DA MATTA
José Maria VILHENA BARBOSA DE MAGALHAES
Prof. Doutor J. LOBO D'AVILA LIMA

SALVADOR :

J. Gustavo GUERRERO

URUGUAY:

E. E. BUERO

PORTUGAL :

José CAEIRO DA MATTA
José Maria VILHENA BARBOSA DE MAGALHAES
Prof. Doutor J. LOBO D'AVILA LIMA

SALVADOR :

J. Gustavo GUERRERO

URUGUAY :

E. E. BUERO